

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

WYDAWNICTWO KURJI DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kurja Diecezjalna, Siedlce

Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora, ks. Juljana Rystera, Siedlce.

Uroczyste obchody drugiej rocznicy koronacji Jego Świątobliwości Papieża Piusa XI.

Stosownie do Listu pasterskiego J. E. Ordynarjusza i zarządzenia Kurji Diecezjalnej z d. 10 stycznia r. b. w dniu 12 lutego, jako w dzień koronacji Jego Świątobliwości odprawiono uroczyste nabożeństwo w kościele katedralnym w Janowie, dnia zaś 17 lutego we wszystkich kościołach diecezji odprawiono uroczyste sumy z kazaniem na temat: „Pius XI, jego wielkie serce dla narodu polskiego, nasz obowiązek wdzięczności dla Papieża“. Ponadto w różnych miejscowościach diecezji zarządzane były obchody, zwane akademjami. Opisy niektórych podajemy poniżej.

Siedlce.

Dnia 17 lutego r. b. stolica Podlasia święciła uroczystie 2-ą rocznicę koronacji Ojca św. Papieża Piusa XI.

Rano o 9-ej i 10-ej, w nowym kościele odbyły się nabożeństwa dla szkół: powszechnych i średnich. J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz, odprawił Mszę św. czytaną o g. 10-ej, poczem podniósł i pięknie przemówił do młodzieży gimnazjalnej z ambony, uwypuklając doniosłość uroczystości i podnosząc niezapomniane zasługi dla Polski Ojca św. Piusa XI. O g. 11-ej ks. Infułat Karol Dębiński odprawił pontyfikalną sumę, kazanie głęboko pomyślane, piękne co do treści i formy, wygłosił po raz drugi J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz, nawiązując do osobistych swych wrażeń i przeżyć w Rzymie, z którego tylko co powrócił. Kazanie wywarło na wiernych głębokie wrażenie, które uwydatniło się w niezwykle podniosłym nastroju modlitewnym w świątyni. Po skończonem nabożeństwie J. E. udzielił wiernym papieskiego błogosławieństwa, poczem odśpiewano „Te Deum“ i „Boże coś Polskę“.

Tegoż dnia o g. 7-ej wieczorem w sali Klubu Miejskiego odbyła się Akademia ku czci Ojca św.

Wspaniale udekorowana sala, tonąca w potokach światła elektrycznego, trzykrotnie zwiększonego, z estradą, przyozdobioną w emblematy papieskie i żywe kwiaty, już swoim wyglądem estetycznym wywoływała uroczysty nastrój. Akademję zagaił, wobec wypełnionej publicznością sali, J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz w otoczeniu prałatów

i kanoników, oraz zebranego in corpore duchowieństwa siedleckiego. Młodzież akademicka odśpiewała pod batutą p. Rakowskiego kantatę „Tu es Petrus“ Hallera, poczem na podjum stanął dyrektor Z. Gliński i wygłosił bardzo rzeczowy i obfitujący w treść referat p. t.: „Papiestwo w dziejach Polski“. Referat zrobił poważne wrażenie, był bowiem doskonałą syntezą historyczną stosunku Rzymu do Polski w dziejowych momentach jej rozwoju. Prelegenta obdarzono rzesistemi oklaskami. Następnie Dr. Stępowski odegrał solo na skrzypcach z akompanjamentem p. Stępowskiej p. t. „Legenda“ — Wieniawskiego. — Całość była wykonana na wysokim poziomie artystycznym. Część I-szą programu zakończyła deklamacja p. S. Strubińskiego, który wypowiedział z namaszczeniem i niekłamanem uczuciem wiersz okolicznościowy ks. K. Piotrowskiego p. t.: „Ojcu Św. Piusowi XI-u w hołdzie“ (ob. niżej, str. 29).

Drugą część Akademii rozpoczął ks. dr. J. Opielka pięknie pomyslanym i artystycznie wypowiedzianym krótkim, ale silnym w swej treści, referatem na temat: „Pius XI-y a Polska“. Ks. Opielkę nagrodzono oklaskami. Dr-stwo Stępowscy i por. Robak odegrali z prawdziwym zacięciem artystycznym „Chant d'automne“ Czajkowskiego, doskonale dostrajając się do podniosłego tonu Akademii. Pan Strubiński oddeklamował wyjątek ze Zmartwychwstania Rostworowskiego i „Do Matki Polki“ ks. K. P., p. Głodkówna odśpiewała „Modlitwę“ Troszla, a Chór Studencki zakończył całość doskonałym wykonaniem „Ecce Sacerdos Magnus“ Molitora.

Podziękowanie Komitetowi złożył J. E. Ks. Biskup, podkreślając te uczucia, jakie sala przeżyła w dniu tak uroczystym, łącząc się duchem z Ojcem Św., gorącym orędownikiem i przyjacielem naszej odrodzonej Ojczyzny.

W przeddzień uroczystej Akademii w sali gimnazjum hetm. Żółkiewskiego, bardzo estetycznie udekorowanej w barwy i emblematy papieskie i narodowe polskie, odbyła się Akademia ku czci Ojca św., wykonana siłami młodzieży starszej szkół średnich. Referat ze swadą oratorską p. t. „Pius XI a Polska“ wygłosił sodalis Z. Kuśmierczyk, uczeń kl. 7 gimn. Bol. Prusa. Zbiorowe chóry pod batutą prof. Nowosielskiego i Gromka trzykrotnie wykonały podniosłe pienia i kantaty na cześć Papieża.

Bardzo pięknie, z uczuciem i siłą p. J. Deliżanka, uczenica kl. 8-ej gimnazjum p. Zembrzuskiej, wypowiedziała wiersz okolicznościowy na cześć Papieża Piusa XI. ks. K. P., budząc niezmiernie podniosły nastrój wśród licznie zebranej młodzieży starszej na sali. Uczeń kl. 6-ej Szkoły Realnej, H. Tomaszewski, odegrał na fortepianie „Stabat Mater“, Krasnodębski zaś, słuchacz IV-go kursu Seminarjum Naucz. odśpiewał „O matko moja“ Moniuszki, poczem zostały jeszcze wypowiedziane dwie deklamacje, przez uczenicę 7-ej kl. gimn. królowej Jadwigi, Mańkowską i Zelentę, ucznia 8 kl. gimn. Bolesława Prusa. Orkiestra gim. Żółkiewskiego odegrała hymn narodowy. Akademię zaszczycił, w towarzystwie ks. ks. prałata J. Rystera i kan. Kobylińskiego, J. E. Ks. Biskup Ordynariusz, który uniesiony poważnym nastrojem chwili, niezmiernie sedecznie i podniosło przemówił do młodzieży.

Dzień 17 lutego na długo zapisze się w pamięci siedlczan!

Ks. K. P.

Ojcu Świętemu Piusowi XI w hołdzie.

Ojciec nasz Święty! Ty Boży Sterniku,
Którego Chrystus na Wiary Opoce
W pośród narodów postawił w świeczniku...
Ty, który ludów ich dole sieroce
Modlitwą koisz i sercem Pasterza,
Gdy ból ich chłoczce i smutek uderza...

Ty, co na fali wzburzonego morza
Śmiało kierujesz sterem świętej łodzi,
Bo tam nad Tobą czuwa mądrość Boża
I w duszy twórczej wielkie czyny rodzi; —
Ojciec nasz Święty! błogosław Ojczyźnie, —
Niech łaska Pana spłynie po niej żyźnie!

To, co Ojczyznę wśród zapasów wojny
Modłami swemi wspierałeś w stolicy
I jako Nuncjusz, w łaski Rzymu zbrojny,
Stałeś z godnością na polskiej strażnicy
Nieustraszenie, gdy wróg ją szturmował: —
Módl się, by naród nasz wiary dochował!

Ojciec nasz Święty! Ty, coś polską mowę
Ukochał żywo, niby klejnot drogi, —
Ty, coś rzucając ziarna myśli zdrowe,
Krzepił go duchem, gdy weń piorun srogi
Bił przez wewnętrzne waśnie i niezgody, —
Tyś nas wyróżniał nad inne narody!

Ziemie podlaską usianą krzyżami,
Męczeństwem drogą za swych ojców wiarę,
Tyś, Ojciec Święty, wspomagał modłami,
Wznosząc nad Bugiem świątyń mury stare,
Tyś krzepił wiarę, co dusze rozszerza,
Dając sieroctwu naszemu Pasterza!

Sto kilkadziesiąt lat ciężkiej niewoli
Z tęsknotą wieczną ojców ku wolności
Już wypaliło wszystko co nas boli,
Znikły z oblicza objawy radości —
I tylko skarga tułaczów została
I jakaś w bólu zaciętość zuchwała...

Ale nie upadł Naród w poniewierce,
Bo wiarą krzepił ducha w zmartwychwstanie,
I choć się w żalu tłukło smutne serce,
Wierzył w Opatrzność, że z niewoli wstanie
I że ta święta wierność Kościołowi
Życie obudzi i ducha odnowi...

Po latach przysły narodów zapasy,
Ojczyznę syny jej własne rozdarły,

Walcząc i wierząc, że już idą czasy,
Kiedy na na grobach tych, co w polu marły,
Wykwitnie życie nowe z ukochania
I dzień zaświta Polski zmartwychwstania.

Dzień ten zawitał i razem z wolnością
Przybyłeś do nas z gałązką pokoju,
By tych, co cierpią, otoczyć miłością,
Wiodąc do słońca, do łask bożych zdroju!
Ojczy nasz Święty! z Polską odrodzoną
Polskim Papieżem zostać Ci sądzono,

Dziś, gdy hołd niesie Ci Polska w swym darze,
Krzepią się serca—pieśń dziękczynna płynie —
Radością płoną rozjaśnione twarze,
Że nie zginęła i że już nie zginie
Ta, co z swą Wiarą zawarła przymierze,
Co się z nią zrosła, co wspólne pacierze

W chwili ucisku do Pana nad Pany
Ze swym Pasterzem zanosila kornie...
Ojczy nasz Święty, od Boga wybrany,
Zanieś tę wiarę, którą dziś pokornie
Z sercem Narodu składamy przed Tobą
Na wieki z Twoją związani Osobą!

Zanieś i powiedz Chrystusowi Panu,
Że już do błędów nie wrócimy więcej,
Że przywiązani do stop Watykanu,
Będziemy kochać Go jeszcze goręcej,
Czy to w radości, czy w doli, niedoli,
Za to, że wyrwał nas z długiej niewoli.

Że nam miłościw był w rozbiciu zawsze,
Ważąc lzy nasze, lecz i naszą wiarę,
Za to, że nieba były nam łaskawsze
Nawet, gdy w grzechy wpadaliśmy stare, —
Ojczy nasz Święty, Najwyższy Pasterzu,
Dziś ślubujemy, że w wiecznym przymierzu

Z Twoim Kościołem trwać będziemy niezłomnie
I dawnych błędów porzucimy maryl!
Niech to uczucie, co tętni ogromnie
Miłością dla Cię, największej ofiary
Się nie ulęknie, niech zrodzi wawrzyny
I wielkie Polsce bohaterskie syny!

Ks. K. Piotrowski.

Dn. 23. I. 1925 r.

Obchód w Seminarjum Większem im. Benedykta XV w Janowie.

Urządzeniem uroczystego obchodu w Janowie zajął się ks. prałat Aleksander Lipiński, rektor Seminarjum.

Rano o godzinie 10-tej odbyło się w katedrze uroczyste nabożeństwo. Celebrował ksiądz kanonik A. Poboży. Katedra przybrała na ten dzień wygląd odświętny. Ołtarze w zieleń spowite rozbłysły mnóstwem gorejących świec. W stallach zasiedli członkowie Kapituły, księża profesorowie i alumni Seminarjum. W szeregach krzeseł, ustawionych przed prezbiterjum, zajęli miejsca przedstawiciele Władz państwowych, w nawie głównej ustawiły się szkoły, diatwa z ochronki i grupa masztalerzy z Wygody. Ludność okoliczna zebrała się w porządkowej liczbie. Śpiewy liturgiczne wykonał chór miejscowy.

Po mszy św. ks. msgr. Jan Grabowski w dłuższym przemówieniu wykazał korzyści duchowe i materialne, jakie odniosła Polska w ciągu swych dziejów z świętego katolicyzmu, łączącego ją z Rzymem. Nawoływał do wdzięczności, miłości i czci względem Stolicy Apostolskiej.

Po kazaniu rozbrzmiało rozgłośnie „Te Deum“ i hymn narodowy „Boże coś Polskę“.

Wieczorem odbyła się uroczysta Akademia ku czci Ojca Świętego, na którą zaproszono kilkadziesiąt osob świeckich z kół miejscowej inteligencji.

Pięknie wyglądała sala zamkowa w której odbyła się Akademia. Estrada przybrana była w wieńce, świerki, kwiaty naturalne i sztuczne, gorzały wokoło szeregi świateł kolorowych... Nad nią na tle wzorzystych kilimów umieszczono portret Ojca Świętego, przysłany nam Rzymu przez Najdostojniejszego Pasterza naszego z Apostolskiem błogosławieństwem dla naszego seminarjum i własnoręcznym podpisem Jego Świątobliwości. Dokoła portretu widniał napis: „Floreat Ecclesia, vivat Papa Pius“.

Akademję rozpoczęto o godz. 7-ej wieczorem odśpiewaniem hymnu papieskiego. Słowo wstępne wygłosił ks. profesor A. Kresa. „Chrystus utworzył papieństwo, a Piotr to Vicarius Christi“. Celem papieństwa jest prowadzenie ludzi do nieba. Papież to Ojciec, nauczyciel, głowa widzialna, opoka wszystkich wyznawców nauki Chrystusowej. Kościół nie dąży do kosmopolityzmu, daje swobodę w rozkwicie każdej narodowości — owszem miłość ojczyzny nawet nakazuje. Dziś rocznica koronacji Papieża. Odczuwa ją żywo cały naród polski, bo dla nas Polaków Papież obecny to nietylko głowa religii, ale przyjaciel. Był wśród nas, podzielał troski nasze. Polskę — drugą swą ojczyzną nazywa. Oto główne myśli z przemówienia księdza profesora.

Następnym punktem programu był odczyt na temat: „Następcy św. Piotra a Polska w różnych, zwłaszcza, w najcięższych okresach swoich dziejów“, opracowany przez al. J. Terlikowskiego, który wygłosił kol. S. Sapiecha. „Zażegnanie burzy“ Dürrera wykonał chór seminaryjny pod batutą kol. B. Łętkowskiego. Słowa pieśni przeprowadzały myśl uratowania żeglarzy, rzuconych na fale rozkołysanego burzą morza. A ratunek ten z niebios spłynął: „Boże nasz! Ty przy nas bądź, cud mocą zrządź, Christ Kyrie“...

Deklamacja kol. B. Kowalczyka „Podlaska ty męczeńska krwi“ zakończyła część pierwszą programu.

Po kilku minutowej przerwie al. W. Lechowicz wygłosił odczyt: „Papież Pius XI a Polska“. Z wielkim zainteresowaniem słuchaliśmy tych szczegółów z chwil pobytu obecnego Papieża w Polsce, bo wszystko to było jakieś takie swojskie, nasze... a chwytalo za serce rzewnością nuty i głębią myśli. Samorzutnie rodziła się wdzięczność i przywiązanie.

„Hołd z polskiej ziemi“ z ziemi mogił i krzyży, z ziemi przesiąkłej potem i łzami pokoleń, z ziemi, gdzie święci słynęli mężowie i dla chwały Bożej królowe święte panowały, od narodu, który, pomimo gromów, mocno trwał przy Piotrowej opoce, ufając w sercu „że Bóg miłosierny dla pysznych pyszny, ale wiernym wierny“... hołd ten złożył Ojcu świętemu al. F. Chwedoruk.

Chór seminaryjny wykonał pieśń „Bóg stwórciel świata“ Szuberth'a.

Teraz przemówił ks. Rekror. W krótkich słowach zaznaczył, że tam w Rzymie Ojciec Święty cieszy się z przywiązania wszystkich narodów do Stolicy Apostolskiej, jakiego dowody ma w dzisiejszej uroczystości i, że ojcowskiem swem sercem obejmuje wszystkich i jednoczy, gdyż jest następcą tego, nad którego grobem na kopule prze-wspaniałej bazyliki widnieje napis, sem za siebie mówiący „Hinc Sacerdotii unitas exoritur, hinc una fides mundo refulget“. Radował się ks. Rektor, że ta jedność okazała się w dzisiejszej uroczystości między duchowieństwem a świeckimi, bo jedność i zgoda siłę społeczeństw rodzi. Dziękował następnie wszystkim tym, którzy pomagali w urządzeniu Akademji, gościom za tak liczne przybycie i nam alum-nom za pracę, jaką włożyliśmy w wykonanie Akademji.

Rozległo się w końcu potężne „Tu es Petrus“.

Tak, Ojczye Święty, wiarę naszą czynem stwierdzamy. Masz w nas, podlaskich alumnach, zastęp swoich rycerzy, co świętej twierdzy nie zwyciężonego Kościoła Chrystusowego do sił ostatka bronić będziemy!

Obchód w Liceum czyli Mniejszem Seminarjum w Siedlcach.

Już od pierwszych dni lutego r. b. w Liceum wrzało życie gorączkowe. Uczniowie pośpieszniej, niż zwykle przygotowali się na lekcje, aby mieć więcej czasu na pracę, którą ich obarczyło serce. To-coś pisali, to czegoś uczyli się pojedynczo, to wreszcie wszyscy razem co raz zgodniej, co raz udatniej i co raz czyściej wykonywali jakieś, dotąd nieznanne pienia. Pp. profesorowie: Woszczerowicz, Krzemieniewski i ks. dr. Józef Opielka co raz częściej przybywali do Liceum w godzinach pozalekcyjnych i co raz dłużej pozostawali z uczniami. Wreszcie nadeszła sobota, 16 lutego, dzień, w którym młoda Uczelnia nasza święciła II rocznicę koronacji Ojca św. Piusa XI. Zawieszony na sali wykładowej piękny portret Ojca św. Piusa XI, z błogosławieństwem Papieskiem dla profesorów i uczniów, własnoręcznie przez Ojca św. podpisanem, przywieziony z Rzymu przez założyciela Liceum naszego Najdostojniejszego Pasterza, przybrano zielenią. O godzinie 4 $\frac{1}{2}$ po południu rześniśce oświetlona sala szczer-nie wypełniła się po brzegi uczniami, profesorami i zaproszonymi gośćmi. Na sali znaleźli się świeżo udekorowani przez Ojca św. krzyżami „Pro Ecclesia et Pontifice“ księży prefekci: Jan Łaski i Andrzej Szklarski oraz p. Sapiecha. Ks. Biskup Sufragan, z powodu choroby, przybyć nie mógł. Za ledwie Ks. Biskup Ordynariusz zajął swój fotel, zagrział potężny śpiew: „Boże, coś Polskę,“ wykonany przez uczniów pod batutą ks. dra Opielki. Na katedrę wszedł uczeń, Eugenjusz Melan i odczytał bardzo ciepły referat, przez siebie napisany, zawierający biografię Ojca św. i uwypuklający Jego miłość dla Narodu naszego. W sali zabrzmiały poważne tony chóru uczniowskiego z siłą i namaszczeniem śpiewającego natchniony wiersz pióra ks. kanonika Koronata Piotrowskiego „Łódź Piotrowa“:

Na oceanie od wieków wre burza —
 Z wściekłością fale biją w łódź rybacką...
 Co chwila okręt w nurt wód się zanurza,
 Choć płynie naprzód wciąż z wiarą junacką...
 Huragan bije, łódź szarpiąc na nice
 I trzeszczy w burcie wichrem żagiel wzdęty,
 Po niebie chmurnem lecą błyskawice,
 Piorun uderza w czarnych fal odmęty.

Ale tam, w łodzi, na twarzach żeglarzy
 Nie widać trwogi i lica nie bledną,
 Nikt się narzekać w łodzi nie odważy;
 Wszak ci żeglarze już burzę nie jedną
 W długiej i ciężkiej żegludze przetrwali,
 Bo oni wiedzą, że u steru stoi
 Namiestnik Boski. Po wzburzonej fali
 On wiezie łódź swą do portu podwoi.

I choć gwałtownie wiatr o burty bije,
 Choć grzbiety skalne grożą jej rozbiciem,
 Łódź nie zna trwogi, bo w niej Chrystus żyje,
 On dla niej drogą, prawdą jest i życiem.
 A gdy żeglarze, upuściwszy z dłoni
 Wiosła, znurzeni walką z wichrem zasną,
 Przed nawałnością. On ich wtedy broni,
 Wiodąc do portu drogą pewną, jasną.

Łódź walczy z falą, ale Sternik czuwa,
 Dźwigając władzy swej klucze Piotrowe,
 Wśród odmętów łódź się wciąż posuwa
 I kreśli szlaki ludzkości wciąż nowe.
 Dwadzieścia wieków łódź Piotrowa płynie,
 Choć się zmieniają jej boscy Sternicy
 I choć nią burze wstrząsają nie ginie,
 Bo Bóg jej strzeże, jak oka źrenicy.

Uczeń H. Brzostowski wypowiedział wiersz, pełny uczucia i miłości synowskiej dla Ojca Sw., napisany przez p. Woszczerowicza, profesora języka polskiego w Liceum, pod tyt. „Na II rocznicę koronacji Ojca Sw. Piusa XI“:

Drugi rok minął, jak było konklawe,
 Którego wynik podał wieść radosną
 I rozpromienił oczy wszystkich łzawę
 Wszędzie, gdzie świętej Wiary ziarna rosną,
 Wyrwawszy zgodne jedno głośnie: Ave!
 I roznieciwszy w ogień skrę miłosną
 Dla Tego, który działał dla nas wiele,
 A odtąd rządy sprawuje w Kościele.

Widać w tem dowód Opatrzności nowy,
 Że ten, kto dźwigał u nas w ciężkim znoju
 Z gruzów nasz Kościół, objął tron Piotrowy,
 Ten, kto nam krzepił ducha w chwilach boju,
 Kto czcił wraz z nami ołtarz Częstochowy

I widział miejsca, skąpane w krwi zdroju.
A choć ojczyzną Jego były Włochy,
Chciał, by spoczęły w Polsce Jego prochy.

Choć Ojcem zwą Cię przeróżne narody,
Ciesząc się z tego, że Crystusa nawa
Żeglujesz odtąd, lecz większe powody
Zwać się swym Ojcem mamy na to prawo,
Gdyż swej dobroci tak różne dowody
Dawałeś wtedy, gdy pożogą krwawą
Kraj był olśniony i we krwi skąpany,
Ty niosłeś pomoc i koileś rany.

Wielką radością dla Wizytatera
Biły w nas serca, że zdaje się wieki
Przebyła w męce dusza nasza chora,
Ześmy tak długo byli bez opieki,
I że nadeszła z łaski Boga pora,
Co już mówiła, że kres niedaleki
Tej błogiej chwili, gdy śnieżnemi pióry,
Biały nasz Orzeł wzniesie się do góry!

A kiedy nadszedł czas niepodległości,
Której łaknęła w nas zboleła dusza
W dowód Ojcowskiej dla Polski miłości
Ojciec nasz święty mianował Nuncjusza
I wybrał Tego ku naszej radości,
Którego Imię samo nas już wzrusza,
O kim daleko głośno niesie echo,
Ze łzy osuszał pod ubogą strzechą.

Miłośnik wiedzy kult nauki szerzy,
Znajdując wielkie w niej zamiłowanie
A że w pomyślność pracy zbożnej wierzy,
Otwiera zakład wyższy w Medjolanie,
Skąd wyjść ma na świat huf Krzyża rycerzy;
Dalej nie szczędzi trudów w Watykanie,
I na tem polu u nas nie zaginie
Pamięć, że sprzyjał wszechnicy w Lublinie.

Co zawdzięczmy Tobie, Ojcze święty,
Tego wyrazić nasz język nie zdoła.
Od Twojej postaci wieje niepojęty
Czar wprost nadziemskiej postaci Anioła.
I jako odmęt oceanu wzdęty,
Tak pierś wezbrana z siłą w modłach woła,
By Bóg łaskawie przedłużył Ci życie
I by udzielił łask swoich obficie.

Oby rocznica świętej koronacji
W modłach do Boga skupiła świat cały!
By nie zabrakło żadnej w świecie nacji,

Gdzie chrześcijańskie będą ideały!
 By Eucharystji miejsca adoracji,
 Jak drogowskazy, tak wszędzie widniały!
 By moc Papieża, jak Mojżesza dłoni,
 Wyrwała Kościół z niebezpieczeństw toni!

I znowu chór uczniów wykonał majestatyczną odę łacińską, wyszłą z pod pióra podlaskiego Sarbiewskiego, ks. d-ra J. Opielki, profesora Liceum, wysłuchaliśmy jej stojąc.

In Die Anniversario Coronationis S. S. PII PP. XI.

O D E.

Candide exurgens modulari carmen
 O chelys gaudens, redeunte festo,
 Quo Patrem cinxit gregis universi
 Alma tiara.

Lacrimat mundus Benedictum atroci
 Morte sublatum. Populi fidelis
 Turba dum luget, Deus ecce nobis
 Providus astat.

Urbe Romana peregre volat vox;
 Pontifex Summus Pius in sublimem
 Cathedram Petri soliumque scandit,
 Gaudeat orbis.

Ecquidem tellus jubilans triumphet,
 Lechitarum stirps tamen hunc honorem
 Nacta, quod Papam sibi mille vinclis
 Asserit arctum.

Qui fidem Petri intrepidus tueris
 Sarmatae gentis—colere assuetae
 Petrinam Sedem—Tibi nuncupantis
 Suscipe vota:

Antemurale ac fidei tutamen
 Nostra erit gens, ingenue fatendo
 Se fore in saeculum ex animo fidelem
 Christicolamque.

Pastor e caelo, salus una mundi
 Tu Pium Papam decimumque primum
 Serva, custodi incolumen perenne
 Cum grege fido.

Wspaniałą wiersz ks. kanonika Mateusza Jeża: „Podlaska ty męczeńska krwi“, drukowany w Wiad. Diec. Podl. z 1920 r., wypowiedział z wielkiem uczuciem i siłą uczeń Stanisław Naumiuk, prawnuk tych unitów podlaskich, którzy właśnie tę krew za Wiarę, Kościół i Polskę przez tyle lat przelewali.

Wezwanie do młodzieży: „Hej! do apelu stańmy wraz“ wyczerpało program uroczystości. Wówczas Najdostojniejszy Arcypasterz w krótkich, ale serdecznych słowach odmalował nam wspaniałą i świętą postać Piusa XI, tchnącą miłością dla Polski, dla Podlasia

i dla naszego Liceum, postać taką, jaką widział na Watykanie, skąd przed kilkoma zaledwie dniami wrócił i udzielił nam Apostolskie błogosławieństwo, przysłane dla nas przez Ojca chrześcijaństwa.

Na tem uroczystość ta w Liceum naszym zakończyła się. Była ona krótką, lecz serdeczną i rozrzewniającą, toteż w skupieniu i namaszczeniu opuszczaliśmy salę, w której niejedno szlachetne i wzniosłe uczucie targnęło sercem zgromadzonych. Po modlitwie w kaplicy Liceum na intencję Ojca Św., rozeszliśmy się do domów.

DZIAŁ URZĘDOWY.

1. Rozporządzenia Stolicy Apostolskiej.

1) Treść „*Acta Apostolicae Sedis*“ Nr. 1 z 18 stycznia r. b.

Acta Pii PP. XI: Epistola Encyclica ad Emos Cardinales, Archiepiscopos et Episcopos atque ad clerum et populum Galliae: de Consociationibus Dioecesanis, p. 5. — Versio gallica, p. 12.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis:* Decretum de finibus inter archid. Panormitan. et dioec. Montisregalen., p. 25.

Diarium Romanae Curiae.

2) Treść „*Acta Apostolicae Sedis*“ Nr. 2 z 1 lutego r. b.

Acta Pii PP. XI: Litterae Apostolicae, p. 33. Epistolae, p. 37.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis:* Provisio Ecclesiarum, p. 50.—*S. C. Concilii:* Dioecesium N. et. X. Incardinationis, p. 51. *S. C. de Religiosis:* Approbationes, p. 55. — *S. C. de Propagando Fide:* Nominations, p. 56.—*S. C. Rituum:* I. Burdigalen. Decretum introductionis Causae S. D. M. Theresiae Carolae de Lamourous, p. 57. II. Constantien. Decretum super miraculis B. M. Magdalenae Postel, p. 61.

Acta Tribunalium: *S. R. Rota:* Sententiae et decreta lata super causis anno 1923 disceptatis, p. 64.

Acta Officiorum: *Secretaria Status:* Epistola ad Moderatorem Instituti Fratrum Scholarum Christianarum: de studiis classicis, p. 74.

Diarium Romanae Curiae.

3. Dekret przyłączenia kolonji Komarowskie Holendry, sanatorium i stacji kolejowej Włodawa do parafji Włodawa.

894/23. S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

Podlachiensis — Vilnensis

De mutatione finium dioecesium

DECRETUM

Fideles coloniae Komarowskie Holendry, sanatorii ac stationis viae ferreae Włodawa, pertinentes ad ecclesiam paroecialem loci Domaczewo, dioecesis Vilnensis, cum longe distent a propria ecclesia paroeciali, efflagitarunt ab Apostolica Sede, ut aggregarentur ad ecclesiam paroecialem Włodawa, dioecesis Podlachiensis, a qua haud procul absunt.

Porro Smus Dominus Noster Pius PP. XI, attento amborum Episcoporum consensu, preces benigne excipiens, statuit, vi praesentis decreti consistorialis, ut colonia Komarowskie Holendry, sanatorium ac statio viae ferreae Włodawa a paroecia Domaczewo, dioecesis Vilnensis, separentur atque ecclesiae paroeciali Włodawa,

diocesis Podlachiensis, perpetuo uniantur, et dioecesani fines ea pariter ratione immutentur.

Ad haec autem executioni mandanda, Sanctitas Sua deputavit R. P. D. Henricum Przeździecki, Episcopum Podlachiensem, eidem tribuens facultates ad id necessarias et oportunas etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum, facto onere intra sex menses mittendi ad hanc S. Congregationem authenticum exemplar peractae executionis.

Contrariis quibusvis non obstantibus.

Datum Romae ex aedibus S. Congregationis Consistorialis, die 23 Novembris 1923.

(subscr.) † C. Card. De Lai Eppus Sabinen., Secretarius
(L. S.) H. P. Cicognani, Substitutus.

4. Odpusty, przywiązane do responsorium „abyśmy się stali godnymi obietnic Pana Chrystusowych“.

Do wielu modlitw do Najświętszej Panny Marji, po których następuje responsorium: „ut digni efficiamur promissionibus Christi“, przywiązane są odpusty.

Lud polski używa starodawnego, wiekami uświęconego tłumaczenia: „abyśmy się stali godnymi obietnic *Pana Chrystusowych*“. Ponieważ warunkiem uzyskania odpustu jest, aby tłumaczenie było zgodne z oryginałem, słowa zaś polskie tegoż responsorium nie zupełnie oddają oryginał łaciński, J. Em. Kardynał Prymas Edmund Dalbor przedstawił sprawę tę Stolicy Apostolskiej z prośbą, by tak przy modlitwach, które się odmawia po cichej mszy św., jak i przy innych również odpustami obdarzonych, można było w języku polskim mówić: „abyśmy się stali godnymi obietnic Pana Chrystusowych“, zyskując odpusty do danej modlitwy dołączone.

Ojciec św. Pius XI na audiencji, danej Kardynałowi Penitencjarzowi Więszemu w dniu 16 listopada r. b., przychylił się do prośby.

1913/23.

Die 16 Novembris 1923.

SSmus Dominus Noster divina Providentia Pius PP. XI, in Audientia infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiori impertita, benigne annuit pro gratia iuxta preces. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

(subscr.) O. Card. Giorgi P. M.
(L. S.) S. Fagiolo S. P. Secretarius.

II. Zarządzenia Ordynarjatu.

Protokół XII konferencji XX. Dziekanów, odbytej w d. 27 lutego 1924 r. pod przewodnictwem J. E. Ordynarjusza.

Obecni: J. E. ks. dr Czesław Sokołowski, Biskup Sufragan, ks. Infułat dr Karol Dębiński, ks. prałat Juljan Ryster, sekretarz konferencji oraz XX Dziekani wszystkich dekanatów, z wyjątkiem Janowskiego i Stężyckiego, którzy za zgodą J. E. Ordynarjusza, delegowali swych zastępców, a mianowicie, z dekanatu Janowskiego, ks. prefekt Piotr Dragan i ze Stężyckiego, ks. proboszcz Dominik Kuć.

1. Po odmówieniu modłów do Ducha Św., J. E. Ordynarjusz powitał w obecnych przedstawicielach całe Duchowieństwo diecezjalne,

pozdrawiając je od Ojca Św. i udzielając w Jego imieniu błogosławieństwa Apostolskiego. W przemówieniu zaznaczył, iż, składając Ojcu Św. sprawozdanie z pięciolecia rządów diecezją, szczególniejszą uwagę zwracał na działalność Duchowieństwa, które zawsze było i jest w ścisłym związku ze Stolicą Apostolską i pragnie gorąco i szczerze wraz z Biskupem pracować nad rozszerzeniem królestwa Bożego na ziemi. Ojciec Św., przyjąwszy w swej łaskawości ofiarowaną Mu księgę ustaw Synodalnych, wyraził gorące życzenie i polecił, aby zawarte w niej postanowienia były jak najściślej wykonywane, bo tylko wtedy Synod osiągnie cel, jaki Kościół zamierza osiągnąć z odbywanych synodów diecezjalnych.

2. J. E. Ordynarjusz wyraził następnie podziękowanie J. E. Biskupowi Sufraganowi, iż przez trzy przeszło miesiące niezmordowanie w zastępstwie jego pracował w diecezji, niosąc ciężar wszystkich spraw diecezjalnych, otaczając serdeczną troską Seminarjum i większe w Janowie i mniejsze w Siedlcach, podziękował również Duchowieństwu diecezji, iż, w ciężkich chwilach dewaluacji monety obiegowej, przychodziło z wydajną pomocą instytucjom diecezjalnym. Tę ofiarność Duchowieństwa i Wiernych podziwiał i Ojciec Św., gdy J. E. Ordynarjusz złożył na świętopietrze 1.200 lir, jako dowód pamięci o potrzebach Stolicy Apostolskiej: „wiemy“, rzekł Ojciec Św., „że musieliście ofiarować wiele marek polskich, aby zebrać tę sumę lir“.

J. E. Ordynarjusz wspomniał następnie o potrzebie budowy gmachów w Siedlcach na cele rozszerzenia Większego i Mniejszego Seminarjum. Władze państwowe przyrzekły przyjść z pomocą, a i Duchowieństwo zaczęło składać swe ofiary, mianowicie: ks. prałat Tadeusz Osiński złożył 5.900 rub. w listach zast. T. K. Z. i ks. kanonik Jan Rudnicki 2.500 rub. w takichż listach. Ofiarodawcom J. E. Ordynarjusz publicznie podziękował.

3. J. E. Ordynarjusz zakomunikował, iż podczas pobytu swego w Rzymie, wyjednał u Ojca Św. odznaczenia dla kapłanów i świeckich diecezjan. Księża: Ludwik Romanowski i Antoni Suracki odznaczeni zostali godnościami Szambelanów tajnych Jego Świętobliwości, księża: Marcelli Glinka, Antoni Mioduszewski, Jan Łaski, Andrzej Szklarowski otrzymali ordery „Pro Ecclesia et Pontifice“, takież order otrzymał p. Sapiecha z Siedlec; pp. Franciszek ks. Radziwiłł i Leon Nowacki, rejent z Węgrowa odznaczeni zostali godnościami Szambelanów J. Świętobliwości.

4. **Synod diecezjalny z 1923 r.** J. E. Ordynarjusz przypomina, iż uchwały synodu weszły, a przynajmniej powinny były wejść w życie od 1 stycznia r. b. Ojciec Święty polecił uchwały synodu wykonywać, to dla nas największa zachęta, nakaz i zarazem pomoc w pokonywaniu trudności. W Rzymie, pomiędzy innymi J. E. Kardynał De Lai, nazwano nasz synod „synodem praktycznym“. Trudności w wykonywaniu postanowień synodu mogą i będą się nastroić, nie powinny jednak one tamować wprowadzenia w najmniejszych nawet szczegółach ustaw synodalnych w życie praktyczne. XX Dziekani, z urzędu swego, jako testes synodales, obowiązani są do czuwania nad wprowadzeniem w wykonanie ustaw synodalnych. W razie, gdyby zauważyli, że uchwały synodalne przez jednostki są lekceważone, obowiązani są, z racji swego urzędu, upomnieć w cztery oczy konfratry, gdy to nie poskutkuje—upomnieć go na kongregacji dekanalnej, nie czyniąc o tem wzmianki w protokole kongregacji, a jeżeli i to nie poskutkuje, zawiadomić o tem Władzę

Diecezjalną. Tegoroczne i następne wizytacje kanoniczne przeprowadzane będą głównie pod kątem, czy i jak przestrzegane są ustawy synodalne. „Tylko stałością i wytrwałością, zaznacza J. E. Ordynarjusz, dojdziemy do zamierzonego przez synod celu“.

J. E. Ordynarjusz zapytuje obecnych, jakie trudności napotykają się przy przestrzeganiu ustaw synodalnych. Z odpowiedzi wynika: a) na parafjach wiejskich, a i w miastach bardzo ciężko zastosować się do godzin czynności w kancelaryjach parafjalnych; b) wizytowanie szkół i nauczanie religii, połączone jest z wieloma trudnościami i w wielu wypadkach staje się niewykonalnym; c) porą zimową, kiedy niema ludzi w kościele, niepodobna wysiedzieć beczynnie godzinę w konfesjonale przed Mszą św. Co do a) J. E. Ordynarjusz wyjaśnia, iż należy się trzymać godzin na synodzie określonych, choć narazie wywołuje to pozorne niezadowolenie wiernych, przyzwyczajają się oni do tego i w niedługim czasie wdzięczni będą, iż w swoim czasie pozabawiają swe interesa kancelaryjne; odstąpienie od wskazanych godzin możliwe jest tylko w nadzwyczajnych wypadkach i dla ludzi pracujących do ściśle oznaczonych godzin, jak w fabrykach, o ile przybywają zaraz po skończonej pracy. Kto raz odstąpi, bez słusznej, nie ulegającej wątpliwości racji, od zasady, nigdy nie będzie miał spokoju i będzie oddany na łaskę wszelkich zachcianek, uniemożliwiających normalną pracę w parafji; musimy i sami się przyzwyczaić i innych przyzwyczajając do szanowania najcenniejszej rzeczy, jaką jest czas. Co do b) wykład religii w szkołach należy do istotnych obowiązków duchowieństwa i dlatego w żaden sposób od tego obowiązku uchylać się nie wolno, przy dobrej woli wiele pod tym względem zrobić można. Co do c) przepis ten nie może obowiązywać cum gravi damno dla zdrowia kapłanów. Poruszono i inne trudności, które jednak trudnościami nie są, o ile kapłani dobrze zapoznają się z całością ustaw synodalnych. „Idealnych praw ludzkich, zakończył Ordynarjusz, niema na ziemi. Każde prawo można poddać krytyce. Ideałem jednak jest jedność, z niej rodzi się siła i szczęście społeczeństw. Polskę rozsadził wybujały indywidualizm, nieznający nikogo nad sobą i dzisiaj ją rozsadza. My kapłani musimy się temu przeciwstawić i słowem i czynem. Synod nasz, z nas poczęty, jest naszym dziełem. Święcie uwały jego wykonywujemy, zwalczając w ten sposób i nasz i innych niezdrowy indywidualizm, Niech nas nie przestraszają trudności. Błogosławieństwo Ojca Świętego i Jego polecenie niech nas wzmacnia, strzeże i siły dodaje“.

5. Cathedraticum i seminaristicum. Wysokość tych ofiar określa st. 119, 2-o. XX Dziekani, w imieniu swych dekanatów, po zasięgnięciu zdania na kongregacjach dekanalnych, proszą, aby 10% od pensji rządowej zastąpił obowiązek wpłacania 5% od czystego dochodu. J. E. Ordynarjusz, po wysłuchaniu całej dyskusji, przychylił się do tej prośby i zgadza się, aby 10% od pensji uważać, jako ofiarę, w myśl st. 119, na cathedraticum i seminaristicum, z tem jednak zastrzeżeniem, że ogólna suma stanowiąca 10% od sumy wypłacanej całemu dekanatowi, na kongregacjach dekanalnych będzie rozdzielona odpowiednio do możliwości płatniczej jednostek, t. j., że zamożniejsi beneficjaci wpłacać będą większą sumę, niż inni ubożsi, aby w ten sposób nikt nie ponosił ciężarów ponad swoją możność i, aby, z tego powodu, iura stolae nie były podnoszone. Jakie normy przyjęto na kongregacjach dla każdej parafji, o tem XX Dziekani zawiadomią Kurję.

XX Dziekani proszą, aby, w celu ułatwienia pracy X. X. Dziekanom, przy wypłacaniu pensji, zgóry strącano 10% od przypadającej sumy na dekanat do wypłacenia i zatrzymywano w kasie diecezjalnej, proszą również, aby XX prefekci, przypadające od nich składki na cele diecezjalne, wpłacali przez Przewodniczącego Koła XX Prefektów. Do obydwóch tych prośb J. E. Ordynariusz przychylił się.

6. Majątki kościelne. W tych dniach prowadzono proces w Sądzie Okr. w Siedlcach o zajęcia, wynikłe na tle sporu o majątek kościelny, należący do jednej z parafji b. unickich. Obrona strony, powołując się na rozporządzenie Władzy Diecezjalnej, wydane do Duchowieństwa (ob. Wiad. Diec. Podl. 1922, str. 182-184), ze słów „nie wolno ustępować, chyba jedynie przed siłą“, starała się wyciągnąć wniosek, że zarządzenie powyższe, pozwala na użycie siły wobec organów administracyjnych. Słowa zacytowane, łącznie z kontekstem, wcale nie upoważniają do takiej interpretacji, tem bardziej, iż na innym miejscu powiedziano: „aby w razie wyniknięcia jakiego nieporozumienia lub wypadku zabierania ziemi kościelnej, sporu nie rozstrzygano siłą, lecz na drodze sądowej, skarżąc nielegalny krok“. (ob. Wiad. Diec. Podl., 1921, str. 158. XIII). Na wyjaśnienie powyższe J. E. Ordynariusz zwraca uwagę duchowieństwa i poleca ściśle przestrzeganie wydanych dotąd zarządzeń w sprawach majątków kościelnych i niewciąganie do sporów o majątki kościelne ludności, jak to już zarządzono w r. 1921. (Wiad. Diec. Podl. str. 158. XIII: „Do sporów tych ludności nie wciągać“.)

7. Komisje diecezjalne. W katalogu z r. b. umieszczone są terminy posiedzeń komisyj, ustalonych na synodzie diecezjalnym (st. 27). Członkowie nie będą zawiadamiani za każdym razem o terminie posiedzeń, lecz obowiązani są na wskazane terminy przybywać do Kurji, z wyjątkiem tych komisyj, które obradować mają na wezwanie Ordynarjatu.

8. Dozory szkolne. Poruszono kwestję, czy kapłani, zwłaszcza proboszczowie, wobec tego, że, jako przewodniczący dozorów szkolnych, z racji wykonywanych przez siebie obowiązków, mogą nadal w dozorach pracować, ponieważ niejednokrotnie narażeni są na konflikty ze swymi parafjanami, kiedy chodzi o nakładanie kar za nieużęszczenie dzieci do szkół. J. E. Ordynariusz polecił trwać na stanowiskach przewodniczących, konflikty będą niemożliwe, gdy duchowieństwo zapozna się z broszurką „O obowiązku szkolnym—Biblioteczka Ustaw Szkolnych № 6“, wydaną przez p. Juszczałowskię. XX Dziekani otrzymywali polecenie nabycia tej książki dla wszystkich kapłanów swęgo dekanatu

9. Wielki Post. J. E. Ordynariusz przypomina przepisy, tyczące się zachowania postu (ob. Wiad. Diec. Podl., 1920, str. 46, p. 9)

10. Wielki Czwartek. Na ceremonje konsekracji olejów św. przybędzie w W. Środę, t. j. 16 kwietnia r. b., po południu, dwunastu kapłanów z diecezji do Janowa, przywożąc z sobą: humerał, albę, pasek, ornat i stułę koloru białęgo. Kapłani ci będą słuchać spowiadać od wczesnego rana w katedrze. Kurja wyznaczonym kapłanom roześle w swoim czasie wezwania. Koszta podróży pokryją dekanaty.

11. Porządek nabożeństw. J. E. Ordynariusz poleca ks. Infułtowi drowi Karolowi Dębińskiemu, aby wyjaśnił obecnym, w jaki sposób należy rozumieć zarządzenie synodalne, co do nadsyłania do

Kurji celem zatwierdzenia „porządku nabożeństw“ w poszczególnych paraffjach? Ks. Infułat wyjaśnia: godziny odprawiania nabożeństw ustalone zostały na synodzie i nie wolno żadnych zmian wprowadzać, np. suma w niedziele i święta powinna rozpoczynać się o godz. 11 i t. d., jedynie w tych wypadkach, gdzie godzina nie została ustalona, wolno rządom kościołów zaprojektować termin danego nabożeństwa w swym kościele i, po otrzymaniu zatwierdzenia Władzy Diecezjalnej, terminu tego zmienić nie wolno (ob. Wiad. Diec. Podl., 1924, str. 18). Nadesłane dotychczas projekty nie odpowiadają postanowieniom synodalnym, wobec czego wszyscy księża proboszczowie do d. 15 kwietnia r. b., nadesłają po dwa egzemplarze projektu do zaaprobowania. Projekty należy nadsyłać na całych arkuszach papieru, przy oddzielnych odezwach.

12. **Obchody rocznicy koronacji Ojca św.** Obecni składają relacje, w jaki sposób w poszczególnych dekanatach obchodzono drugą rocznicę koronacji miłościwie rządzącego Kościołem Ojca Sw. Piusa XI.

Na tem zakończono posiedzenie konferencji XX Dziekanów Siedlce, 27 lutego 1924 r.

Sekretarz konferencji

Prałat Dom. J. Ś., Kanonik Kap. Katedr. Ks. *Juljan Ryster.*

* * *

Postanowienia, zarządzenia, polecenia i oświadczenia, zawarte w protokole konferencji z XX Dziekanami z d. 27 lutego 1924 r., uznajemy za Nasze i nadajemy im moc obowiązującą.

Siedlce, 27 lutego 1924 r.

† *Henryk biskup.*

Kanclerz Kurji Ks. *Juljan Ryster.*

Zapisy na udziały Banku Polskiego.

BISKUP PODLASKI.

Do Wielebnego Duchowieństwa.

Wiara góry przenosi, wiara sił dodaje, wiara największe trudności zwycięża.

Kto nie wierzy w przyszłość Ojczyzny, ten ręce załamuje, narzeka, krytykuje i nie tylko sam nic nie czyni dla dobra Ojczyzny, lecz i innym ochotę do pracy odbiera.

Wszyscy widzą, że dla uratowania Ojczyzny od ruiny nieodzowną jest rzeczą ratować skarb, dać zdrową walutę. Jednym ze środków, prowadzących do tego celu jest założenie Banku Polskiego czyli Emisyjnego.

Bank ten musimy sami założyć, własnymi siłami. Założymy Bank, o ile każdy polak przyczni się groszom swoim do jego powstania, przez kupno akcji Banku. Od udziału w tej pracy nikt nie może się wymawiać, każdy według sił musi mieć w niej swą część.

Wiernym synem Ojczyzny jest, kto w jej obronie nie waha się życia własnego poświęcić.

Zaprzawnem Ojczyzny, dezterterem jest, kto z pola walki ucieka.

Wiernym synem Ojczyzny jest, kto w chwilach ciężkich groszem swoim, oszczędzonym na odmówieniu sobie nawet nieraz rzeczy skądinąd potrzebnych, jej budowę podtrzymuje.

Zaprzającem Ojczyzny i dezterterem jest, kto tylko chce zyski z Ojczyzny ciągnąć, z niej żyć, dla niej nic sobie nie chce odmówić i nie chce jej dać części grosza swego na przechowanie, gdy Ojczyzna tego potrzebuje.

Nie ten miłuje Ojczyznę, kto wiele o niej mówi, z miłością ku niej się oświadcza, siebie za najlepszego patriotę uważa, innych czerni, szkaluje, od miłości Ojczyzny odsądza, lecz ten Ojczyznę miłuje, kto dla niej pracuje, dla niej siebie i swoje poświęca.

Nie słowami, chociażby najpiękniejszymi miłuje się Ojczyznę, lecz czynami, chociażby najskromniejszymi.

Każdy kto może, a nie przyczyni się do powstania Banku Polskiego i nie będzie miał udziału, chociażby najdrobniejszego, w nabyciu akcji tego Banku, zasłuży sobie na imię deztertera.

Was, Wielebni Konfratry, nie potrzebuję zachęcać do miłości Ojczyzny. Po Bogu ją najbardziej miłujecie. Wiem, że nabędziecie według sił akcje Banku Polskiego i będziecie zachęcać do tego wszystkich, przy każdej okazji, w rozmowach prywatnych, na zebraniach stowarzyszeń, spółek i. t. p. Wiem, że wszelkie krakania pesymistów zagłuszać będziecie głosem nabrzmiałym wiarą w przyszłość Polski. Pragnę Was jedynie poinformować:

1) że, aby mieć wpływ na zarząd Bankiem, potrzeba mieć conajmniej 25 akcji po 100 zł. każda, że akcje można nabywać wspólnie na rzecz jednostki prawnej, jak to uczyniło duchowieństwo miasta Siedlec, kupując dnia 28 lutego r. b. 25 akcji na imię Kurji Diecezjalnej Podlaskiej, pozostając każdy właścicielem nabytych przez siebie akcji, to samo można czynić na imię dekanatu, stowarzyszenia, bractwa i tp.,

2) że można nawet jedną akcję 100 złotową nabyć przez szereg osób, które składają najmniejszą nawet kwotę i w stosunku do danej kwoty, uczestniczą jako właściciele danej akcji,

3) że akcje można nabywać na raty i wpłacać za nie marki polskie, za które instytucje bankowe nabywają potrzebne na kupno akcji złoto lub dewizy zagraniczne.

Będę bardzo wdzięczny, jeżeli zakomunikujecie Kurji, ile za Waszem staraniem nabyto w parafji akcji Banku Polskiego.

Nabyta akcja Banku Polskiego to świadectwo patriotyzmu.

Biedny, kto może, a nie ma tego świadectwa!

O Ojczyźnie myślm! dla niej pracujmy!

Dan w Siedlcach, dnia 3 marca 1924 r.

† **Henryk biskup.**

Notatki informacyjne i artykuły o znaczeniu i przyszłej działalności Banku Polskiego są umieszczane w pismach codziennych.

Z Kurji Diecezjalnej.

1. **Wizyty Kanoniczne.** J. E. ks. Biskup Ordynarjusz i J. E. ks. Biskup Sufragan w r. b. odbędą wizyty pasterskie w następujących parafjach:

I. J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz:

1. Terespol: przybędzie pociągiem popołudniowym od strony Siedlec dnia 30 kwietnia. 2. Kodeń — 2 maja nad wieczorem. 3. Ja-

błeczna — 4 maja rano. 4. Sławatycze — 4 maja nad wieczorem. 5. Hanna — 7 maja rano ze Mszą św. 6. Dołhobrody — 7 maja przed wieczorem. 7. Różanka — 9 maja nad wieczorem. 8. Włodawa — 10 maja wieczorem, dnia 11 maja — Suma. 9. Uhrusk — 13 maja pociągiem kolejowym. 10. Ruda Huta — 16 maja nad wieczorem. 11. Swierszczów — 17 maja nad wiecz. 12. Wereszczyn — 18 maja nad wieczorem. 13. Wola Wereszczyńska — 20 maja nad wiecz. 14. Sosnowica — 21 maja wiecz. 15. Ostrów — 23 maja nad wiecz. 16. Brzeźnica Bychawska — 26 maja nad wiecz. 17. Brzeźnica Książęca — 27 maja nad wiecz. Wyjazd dnia 29 maja koleją do Siedlec.

II. J. E. Ks. Biskup Sufragan.

1. Bobrowniki przyjazd dn. 2 czerwca koleją od strony Łukowa. 2. Stężyca — 4 czerwca nad wieczorem. 3. Brzeziny — 7 czerwca nad wieczorem. 4. Życzyn — 8 czerwca nad wiecz. 5. Pawłowice (przez Wargocin) — 10 czerwca nad wiecz. 6. Maciejowice — 12 czerwca nad wiecz. (Suma dnia 15 czerwca). 7. Sobolew — 15 czerwca. 8. Samogoszcz — 17 czerwca przed wiecz. 9. Wilga — 19 czerwca przed wiecz. 10. Jeziory Sobienie — 21 czerwca przed wiecz. 11. Warszawice — 23 czerwca przed wiecz. 12. Ostrówek — 24 nad wiecz. Odjazd do Siedlec 26 czerwca koleją.

III. J. E. Ks. Biskup Ordynariusz.

1. Sarnaki przyjazd od strony Siedlec dnia 14 sierpnia koleją. 2. Rusków — 17 sierpnia przed wiecz. 3. Wierów — 20 sierpnia przed wieczorem. 4. Gródek — 21 sierpnia przed wiecz. 5. Łazówek — 23 sierpnia przed wiecz. 6. Seroczyn — 25 sierp. przed wiecz. 7. Sterdyń — 26 sierp. przed wiecz. 8. Ceranów — 29 sierp. przed wiecz. Wyjazd dnia 31 sierpnia koleją w stronę Siedlec.

IV. J. E. Ks. Biskup Sufragan.

1. Rogów przyjazd dnia 2 września koleją od strony Siedlec. 2. Skrzyszew — dn. 4 września przed wiecz. 3. Szkopy — 6 września przed wiecz. 4. Wyrozęby — 7 września przed wiecz. 5. Knychówek — dnia 9 września przed wiecz. 6. Paprotna — dnia 12 września przed wieczorem. 7. Hołubla — dnia 14 września przed wiecz. 8. Czołomyje dnia 15 września przed wiecz. 9. Mordy — dnia 16 września przed wiecz. Dnia 17 września Suma. Dn. 19 wrześ. odjazd końmi do Siedlec.

2. **Suspensio.** Notificat, RD. Joannem Trzęsiec, vicarium—cooperatorum parochiae Kock, decreto ab Excellentissimo Domino Loci Ordinario die 19 februarii a. c. lato, suspensum esse a divinis et in domo demeritorum in Osieczno, archidioecesis Posnaniensis, usque ad tempus, quo iudicio Directoris illius Instituti habilis diceretur ad officia sacerdotalia exequenda, emissa prius hujus Ordinariatus decisione, collocandum esse.

Siedlce, 23 februarii 1924 r.

Vicarius Generalis, Eppus Aux. Podl. † C. Sokołowski.
Cancellarius Curiae Julianus Ryster.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Zwolnieni: ks. Zygmunt Trószyński, kapłan Zgrom. XX Marjanów, ze stanowiska admin. par. Skórzec; ks. Jan Trzęsiec ze stanowiska wikariusza par. Kock; ks. dr. Józef Mrugacz, kapłan diec. Tarnowskiej, z rektoratu i prefektury przy gimnazjum żeńskim w Białej.

Mianowani: *ks. Kazimierz Bronikowski*, Wikariusz Generalny Zgr. XX Marjanów, administratorem par. Skórzec; *ks. Donat Łaposzko*, kapłan tegoż Zgr., wikariuszem par. Skórzec; *ks. Stefan Nazarewicz*, rektor kościoła w Trąbkach, administratorem nowoutworzonej tamże parafji.

Przeniesieni proboszczowie i administratorzy: *ks. Aleksander Chróściel* z Kolembrodów do Rogowa; *ks. Władysław Olszewski* z Rogowa do Grodziska; *ks. Konstanty Kimaczyński* z Grodziska do Kolembrodów; *ks. Marceli Matuszelański* z Czołomyj i *ks. Feliks Franczewski* z Wyrozęb—jeden na miejsce drugiego.

Wikariusze: *ks. Władysław Pogonowski*, wikariusz par. Ś. Stanisława w Siedlcach i prokurator Mniejszego Seminarjum, do Kocka; *ks. Grzegorz Śnitko*, wikariusz par. Niep. Pocz. N. M. P. w Siedlcach, do par. Ś. Stanisława i na stanowisko prokuratora Mniejszego Seminarjum: *ks. Józef Urbański* z Żelechowa i *ks. Józef Bujalski* z Ulana jeden na miejsce drugiego; *ks. Polikarp Rowicki* z Trzebieszowa do par. Niep. Pocz. N. M. P. w Siedlcach.

Neoprezbyterzy mianowani wikariuszami: *ks. Czesław Pniewski* w Janowie; *ks. Edward Jakubczak* w Korytnicy Łask., *ks. Józef Andrzejuk* w Miedznej; *ks. Stefan Nienalowski* w Adamowie; *ks. Antoni Łapaj* w Trzebieszowie i *ks. Michał Zawadzki* w Parczewie.

Z Komisji do spraw bractw i stowarzyszeń religijnych.

Bractwo Trójcy Przenajświętszej.

W diecezji Podlaskiej istnieje kanonicznie erygowane i agregowane Bractwo Trójcy Przenajświętszej w kościołach parafjalnych: 1-o św. Stanisława w Siedlcach, 2-o w Stoczku Łukowskim, 3-o Knychówku, 4-o w Niemojkach, 5-o w Węgrowie 6-o w Ceranowie, 7-o w Prostyni, 8-o w Rozbitym-Kamieniu, 9-o w Sobieszynie, 10-o w Skibniewie, 11-o w Żeliszewie i 12-o w Warszawicach.

Wyżej wymienione parafje w statutach tego Bractwa w art. 28 umieszczają następujący wykaz łask duchowych (dekrety św. Kongr. Odpustów z dnia 12 sierpnia i 5 września 1899 r.):

I, Członkowie Bractwa zyskują *odpust zupełny*: 1-o w dniu przystąpienia do Bractwa, warunki: spowiedź i Komunja św.; 2-o w uroczystości — Trójcy Przenajświętszej (toties quoties), Narodzenia N. M. Panny (8 września), Oczyszczenia N. M. Panny (2 lutego), ś. Jana z Maty (8 lutego), św. Feliksa Walezjusza (20 listopada), św. Michała a Sanctis (5 lipca), w dniu Objawienia św. Agnieszki, (28 stycznia), jako w dzień założenia Zakonu Trynitarzy, św. Katarzyny P. i M. (25 listopada), Błog. Jana Chrzcziciela a Conceptione (14 lutego), Macierzyństwa N. M. P. (11 października), w środę Popielcową, Najśw. Zbawiciela (15 lipca), Szymona z Rojas (28 września) — warunki: spowiedź, Komunja św., odwiedzenia kaplicy lub kościoła zakonnego (kościół zakonny tutaj rozumie się kościół zakonu Ks. Ks. Trynitarzy) lub brackiego, z modlitwą według intencji Ojca św.; 3-o raz na miesiąc w obranym dowolnie dniu, przy zachowaniu wyżej wymienionych warunków, o ile członkowie odmawiają codziennie 3 Ojczy Nasz, 3 Zdrowaś Marja, 3 Chwała Ojcu; 4-o w dniu, w którym członkowie Bractwa, udający się na wykup niewolników, odbędą spowiedź i przyjmą Komunię św., 5-o w jedną niedzielę każdego miesiąca, o ile członkowie Bractwa odbędą spowiedź i przyjmą

Komunię św. i będą uczestniczyli w procesji zakonnej lub bractwowej i na niej będą się modlili podług intencji Ojca św.; o ile dla ważnego powodu nie mogą być na procesji, mogą dostąpić tego odpustu, wypełniając inne z wymienionych warunków, o ile uczestniczą w innym nabożeństwie ku czci Trójcy Przenajśw., 6-o w godzinę śmierci, gdy, po spowiedzi i Komunii św., o ile to możliwe usta, a przynajmniej w sercu, będą pobożnie wzywali imienia Jezus.

II. W dni wymienione w Mszale, mogą dostąpić odpustów *stacy rzymskich*, o ile odwiedzą kościół zakonny lub bractwowy, modląc się podług intencji Ojca św., a mianowicie: 1-o odpustu *zupelnego*: w Boże Narodzenie, w W. Czwartek, niedzielę Wielkanocną i Wniebowstąpienie Pańskie — warunki: spowiedź, Komunia św.; 2-o 30 lat i 30 kwadragen w uroczystości: św. Szczepana, św. Jana Ew. (26, 27 grudnia), Młodzianków (28 grudnia), Nowy Rok, Trzech Króli, w trzy niedziele przed W. Postem (70, 60 i 50-tnica), w W. Piątek i W. Sobotę w dni oktawy wielkanocnej do niedzieli Przewodniej włącznie, w dzień św. Marka, podczas 3 dni krzyżowych, na Zielone Świątki i w oktawę aż do soboty włącznie; 3-o 25 lat i 25 kwadragen w niedzielę Palmową; 4-o 15 lat i 15 kwadragen: w III niedzielę Adwentu, w wigilję Bożego Narodzenia, w czasie Pasterki, 2-ej Mszy rannej w Boże Narodzenie, w 4 niedziele Postu W.; 5-o 10 lat i 10 kwadragen w I, II i IV niedzielę Adwentu, i inne, oprócz wspomnianych, dni W. Postu, w dni suche (postu kwartalnego), z wyjątkiem wyżej wymienionej oktawy Zielonych Świątek.

Wurunki do uzyskania tych częściowych odpustów — stan łaski, albo akt skruchy doskonałej.

III. Generalnej absolucji, t. j. błogosławieństwa z odpustem *zupelnym*, udziela się członkom Bractwa, gdy, po spowiedzi i Komunii św., odwiedzą kościół zakonny lub bracki w święta: Trójcy Przenajśw., św. Jana z Maty, św. Feliksa Walezjusza, św. Michała a Sanctis, Bł. Jana a Conceptione (14 lutego), w Objawienie św. Agnieszki (28 stycznia), św. Katarzyny (25 listopada), środę Popielcową i W. Czwartek.

IV. *Odpustów częściowych* dostępują członkowie: 1-o 7 lat i 7 kwadragen, gdy, w stanie łaski lub ze skruchą doskonałą, nawiedzą kościół zakonny lub bracki i modlą się podług intencji Ojca św.: a) w Boże Narodzenie, Wielkanoc, Wniebowzięcie N. M. Panny, Objawienie św. Agnieszki, b) o ile po spowiedzi uczestniczą tamże w jedną niedzielę każdego miesiąca, lub w razie niemożności, uczestniczą w nabożeństwie ku czci Trójcy Przenajśw.; c) gdy spełnią jakikolwiek uczynek miłosierny co do duszy lub co do ciała dla odpuszczenia swoich grzechów oraz wykupienia niewolników, d) gdy są obecni na procesji, odbywającej się z racji wprowadzenia wykupionych niewolników do kościoła zakonnego lub brackiego; e) codziennie, gdy mówią podług intencji Ojca św. 6 Ojcze Nasz, 6 Zdrowaś... 3 Chwała...; f) wreszcie, codziennie, gdy odmawiają 3 Ojcze Nasz, 3 Zdrowaś..., 3 Chwała... ku czci Trójcy Przenajśw.; 2-o 7 lat, raz na rok w dniu dowolnie obranym, po spowiedzi i Komunii św., o ile przez cały rok codziennie odmawiają 3 Ojcze Nasz, 3 Zdrowaś, 3 Chwała i „Witaj Królowo“ wraz z modlitwą za niewolników — chrześcijan, by wytrwali w wierze i byli jak najprędzej uwolnieni; 3-o 5 lat i 5 kwadragen, gdy towarzyszą Najśw. Sakr., niesionemu do chorych i za nich się modlą; 4-o 100 dni — a) ilekroć towarzyszą pogrzebowi chrześcijańskiemu i modlą się za tego zmarłego, b) ilekroć są obecni na Mszy św. lub

na innych nabożeństwach w kościele zakonnym lub brackim; b) ilekroć uczestniczą w publicznych lub prywatnych zebraniach bractwa, d) gdy okazują gościnność ubogim lub spełniają inne jakie uczynki pobożne lub miłosierne.

V. *Przywileje*: 1-o wszystkie wyżej wymienione odpusty, z wyjątkiem odpustu na godzinę śmierci, mogą być ofiarowane za dusze zmarłych; 2-o ołtarz bractwa jest nazawsze uprzywilejowany dla wszystkich Mszy św., które będą odprawiane za dusze zmarłych członków Bractwa; 3-o wszystkie ołtarze każdego kościoła zakonnego lub brackiego są uprzywilejowane na dzień zgonu lub pogrzebu członka bractwa, lub na dzień otrzymania wieści o jego zgonie; albo też, gdy nie mogą się wtedy odbyć egzekwie, przywilej ten przysługuje w pierwszym wolnym dniu, w którym odprawia się nabożeństwo żałobne; 4-o o ile niema gdzie kościoła zakonnego lub brackiego, członkowie Bractwa mogą uzyskać wyżej wymienione odpusty, przy zachowaniu innych przepisów, nawiedzając kościół parafjalny; 5-o zakonnice, żyjąc pod klauzurą lub prowadząc życie wspólne, wymienione odpusty zyskują, nawiedzając swój kościół; 6-o o ile członkowie Bractwa dla prawowitej przyczyny nie mogą nawiedzić kościoła zakonnego lub brackiego, spowiednik może ten warunek do zyskania odpustu zamienić na inny uczynek pobożny.

Przyjęcie do bractwa Trójcy Przenajśw. powinno się odbywać podług formularza Rytuału „Benedictio et impositio scapularis S. S. Trinitatis“.

Bractwo Szkaplerza Karmelitańskiego.

W diecezji Podlaskiej istnieje jedno tylko bractwo Szkaplerza Karmelitańskiego, posiadające kanoniczną erekcję i pewną kanoniczną agregację, a mianowicie, w kościele parafjalnym w Sarnakach.

Inne kościoły, które zaprowadziły kanonicznie bractwo Szkaplerza Świętego, zostały podane do odnośnej Zwierzchności o agregację.

Wobec tego narazie tylko w statutach bractwa Szkaplerza Karmelitańskiego w Sarnakach należy w art. 28 umieścić wyliczenie łask duchownych, przysługujących temu Bractwu, a mianowicie:

Członkowie Bractwa Szkaplerza Karmelitańskiego mogą zyskać następujące odpusty: (Dekret św. Kongregacji Odpustów z d. 4 lipca 1908 r.)

I. *Odpust zupełny*, pod warunkiem spowiedzi, Komunii św. i modlitwy według intencji Ojca św.: 1-o w dniu przyjęcia do Bractwa; 2-o w Zielone Świątki; 3-o w święto M. Boskiej z góry Karmelu (16 lipca albo w najbliższą niedzielę, o ile wtedy obchodzi się to święto); 4-o tegoż dnia tyle razy, ile razy członkowie Bractwa nawiedzą kościół bracki, lub publiczną bracką kaplicę; 5-o w jedną z niedziel każdego miesiąca, w którą będą obecni na procesji, odbywanej za pozwoleniem biskupa; o ile zaś nie mogą być z łatwością na takiej procesji, mogą uzyskać odpust, nawiedzając, zamiast procesji, kościół bracki; tam zaś, gdzie nie bywa procesji, albo niema bractwa, kanonicznie erygowanego, mogą w celu uzyskania odpustu zupełnego, nawiedzić wszelki inny kościół, co mogą uczynić w trzecią niedzielę każdego miesiąca; 5-o w coroczne nabożeństwo za zmarłych członków Zakonu Karmelitańskiego (15 lub 16 listopada, gdyby 15 wypadła niedziela); 6-o w godzinę śmierci na zwykłych warunkach.

II. *Odpusty cząstkowe*: 1-o 7 lat i kwadragen we wszystkie środy i soboty, o ile wtedy nawiedzą bracki kościół lub kaplicę; 2-o 5 lat i 5 kwadragen—raz na miesiąc w dniu dowolnie obranym, warunki — spowiedź, Komunja św. i modlitwa podług intencji Ojca św., takiego też odpustu mogą dostąpić za towarzyszenie z zapaloną świecą Najśw. Sakr., niesionemu do chorych, gdy pomodlą się wtedy na intencję chorego; 3-o 3 lata i 3 kwadragen w każde święto M. Bożej, obchodzone w całym Kościele, warunki: spowiedź, Komunja św. i modlitwa podług intencji Ojca św.; 4-o 300 dni—za zachowanie wstrzeźliwości od pokarmów mięsnych w każdą środę i sobotę w roku; 5-o 100 dni — za każdy uczynek pobożny lub miłosierny.

Wszyscy członkowie Bractwa, przebywający w miejscowościach, gdzie niema kościoła Karmelitańskiego, mogą zyskać odpusty, do których przywiązane jest nawiedzenie takiego kościoła, gdy, zamiast tego, nawiedzą miejscowy kościół parafjalny; jeżeli jednak w danej miejscowości jest kościół bracki, powinni go nawiedzić, o ile nie jest oddalony więcej, niż o 1½ kilometra.

III. *Przywileje*: 1-o członkowie Bractwa mogą zyskać przywilej t. zw. sobotni, t. j. w najbliższą po śmierci sobotę być wybawionymi z czyścca za przyczyną N. M. Panny, o ile: a) noszą zawsze szkaplerz, starają się żyć pobożnie i w godzinę śmierci będą przyodziani szkaplerzem świętym, b) zachowują czystość podług swego stanu i odmawiają codziennie oficjum o Najświętszej Pannie, o ile zaś mają przeszkody, otrzymują od spowiednika zamianę oficjum na inne modlitwy, c) kto nie umie czytać, powinien zachować wszystkie posty kościelne, a nadto wstrzeźliwość od mięsa w środy i soboty (z wyjątkiem Bożego Narodzenia, w te dni przypadającego); kto nie może zachować wtedy wstrzeźliwości od mięsa, powinien uzyskać zamianę tego na inne uczynki pobożne od każdego spowiednika, którego do takiej zamiany upoważnia dekret z dn. 11 (14) czerwca 1901 r.;

2-o w godzinę śmierci kapłan upoważniony, a w braku tegoż, każdy spowiednik może członkom Bractwa udzielić generalnej absolucji z odpustem zupełnym;

3-o wszystkie Msze św., odprawiane za zmarłych członków Bractwa, posiadają odpust ołtarza uprzywilejowanego.

Przyjmując do bractwa Szkaplerza Karmelitańskiego, należy ściśle trzymać się odnośnej formuły, podanej w Rytuale.

Z Komisji do spraw organistów diecezji Podlaskiej.

Przypominam: 1) że, na mocy stat. 134, 1-o Syn. Diec. Podl., w sprawach organistów, tak WJXX Proboszczowie, jak i PP. Organiści obowiązani są ściśle stosować się do Regulaminu dla organistów i do wzoru umów z organistą.

2) ponieważ, na mocy stat. 27, 1-o Syn. Diec. Podl., Komisja do spraw organistowskich naszej Diecezji stanowi jeden z wydziałów Kurji Diecezjalnej Podlaskiej, tak WJXX Proboszczowie, jak i PP. Organiści we wszystkich sprawach organistowskich winni zwracać się do Kurji w Siedlcach.

3) Wzywa się PP. Delegatów Kół dekanalnych, aby *bezwarunkowo* przed dniem 1 kwietnia r. b. nadesłali do Komisji listy organistów, zaj-

mujących posady w dekanatach z odnotowaniem, czy każdy z nich jest członkiem Koła i czy jest zakwalifikowany przez Komisję.

Przewodniczący Komisji Ks. dr. Karol Dębiński.

DZIENNIK CZYNNOŚCI J. E. ORDYNARJUSZA.

- 13—II — Po trzymiesięcznym przeszło pobycie w Rzymie, J. E. Najdostojniejszy Pasterz powrócił do Siedlec o godz. 7 wiecz., witany na stacji przez duchowieństwo, przedstawicielei Władz i liczne grono wiernych. Wprost ze stacji udał się do kaplicy Mniejszego Seminarjum, by pomodlić się przed Panem, utajonym w Najśw. Sakramencie. Wychowankowie Seminarjum powitali swego Pasterza. O godz. 8 wiecz. podejmował u siebie J. E. Biskupa Sufragana oraz obecnych członków Kapituły;
- 14—II — J. E. był w kościele Ś. Stanisława na mszy św., odprawionej na jego intencję przez J. E. Biskupa Sufragana, po mszy św. duchowieństwo odśpiewało Te Deum na podziękowanie P. Bogu za szczęśliwy powrót do diecezji Najdostojniejszego Pasterza;
- 16—II — o godz. 4^{1/2} po poł. był na akademii, urządzonej w Mniejszym Seminarjum, ku czci Ojca św. Piusa XI z racji drugiej rocznicy koronacji Jego Świątobliwości, na zakończenie akademii przemówił do młodzieży; o godz. 6 wiecz. był na takiejż akademii, urządzonej przez starszą młodzież szkolną w gimnazjum im. Hetmana Żółkiewskiego, na zakończenie przemawiał do młodzieży szkolnej;
- 17—II — o godz. 10 rano odprawił mszę św. dla młodzieży gimnazjalnej w kościele Niep. Pocz. N. M. P., po mszy św. przemawiał z ambony, poczem był na sumie; podczas sumy wygłosił kazanie, o godz. 7 wiecz. był na uroczystej akademii w sali Klubu miejskiego, zagał akademję i na zakończenie przemówił;
- 21—II — wyjechał do Janowa, przez dwa następne dni wygłaszał konferencje na rekolekcjach, odprawianych przez alumnów Seminarjum, mających przyjąć wyższe święcenia;
- 24—II — wyświęcił w katedrze na subdiakonów: Marjana Świerczewskiego i Bernarda Filipiuka, alumów Seminarjum diecezjalnego oraz udzielił święceń kapłańskich następującym diakonom: Czesławowi Pniewskiemu, Stefanowi Nienakłowskiemu, Edwardowi Jakubczakowi, Józefowi Andrzejukowi i Antoniemu Łapajowi;
- 25—II — powrócił do Siedlec;
- 27—II — przewodniczył na konferencji XX Dziekanów;
- 28—II — wieczorem podejmował u siebie duchowieństwo siedleckie;
- 4—III — wyjechał do Janowa;
- 5—III — odprawił w katedrze nabożeństwo popielcowe; rozpoczął rekolekcje z alumnami Seminarjum;
- 9—III — wyświęcił diakona Michała Zawadzkiego na kapłana, udzielił święceń diakońskich: Marjanowi Świerczewskiemu i Ber-

nardowi Filipiukowi oraz alumnom kursu teologicznego udzielił mniejszych święceń lektora i akolity;
10—III — powrócił do Siedlec.

Informacje z prawa państwowego.

Opłaty stemplowe od wyciągów z ksiąg metrykalnych.

Izba Skarbowa w Lublinie pismem z dnia 14-go lutego 1924 roku. Nr. 11085-V-531-24 zawiadomiła Kurję, że „począwszy od dnia 1 lutego 1924 niepełne wyciągi z ksiąg metrykalnych podlegają opłacie w wysokości 10.000 mk.” (§§ 10 i 11 rozp. Ministra Skarbu z 17 stycznia 1924 w sprawie zmiany stawek opłat stemplowych Dz. U. Nr. 8, poz. 81).

Na podstawie powyższego rozporządzenia od pełnych wypisów należy pobierać stempel w wysokości 540.000 mk., a od 1 marca r. b. opłata ta wynosi 770.000 mk. (Dz. Ust. Nr. 19, poz. 194).

Zwolnienie od opłat pocztowych. Od 1-go stycznia 1924 r. przysługuje Urzędowi parafjalnym prawo przesyłania wszelkich urzędowych korespondencji za opłatą ryczałtową, bez naklejania marek pocztowych. Na kopercie korespondencji urzędowej winny się znajdować: 1) nazwa urzędu parafjalnego, wysyłającego korespondencję, 2) numer korespondencji, 3) napis: „Sprawa urzędowa”, 4) napis: „Opłata ryczałtowana rozporządzeniem Ministra P. i T. z dnia 25. V. 1923 r. № 2527-V., 5) pieczęć urzędu parafjalnego.

O uposażeniu funkcjonariuszów państwowych. Ministerstwo W. R. i O. P. przesłało do Kuratorów Szkolnych, okólnik z d. 14.XII. 1923. L. 16136/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 1 z r. b.), zawierający instrukcję do wykonania ustawy z 9. X. 1923, z okólnika tego podajemy wyciąg:

Do art. 40.

Przez „przepisane kwalifikacje“ nauczycieli, w znaczeniu art. 40 ustawy, należy rozumieć:

- d) dla świeckich nauczycieli religii rzymsko-katolickiej świadectwo ukończenia średniej szkoły ogólnokształcącej lub seminarjum nauczycielskiego, nadto świadectwo ukończenia prowadzonych przez władze duchowne kursów katechetycznych i złożenia z pomyślnym wynikiem egzaminu przed jedną z Kuryj biskupich oraz dowód uzyskania od właściwego Ordynariatu biskupiego misji kanonicznej do udzielania nauki religii rzymsko-katolickiej w szkołach powszechnych;
- e) dla duchownych nauczycieli religii rzymsko-katolickiej dyplom ukończenia studjów teologicznych w seminarjach duchownych lub uniwersytetach i misja kanoniczna, udzielona przez właściwy Ordynariat biskupi, a upoważniająca do udzielania nauki religii katolickiej w publicznych szkołach powszechnych, względnie w pewnych oddziałach tych szkół.

Do art. 46.

Etatowy nauczyciel religii, duchowny, jest obowiązany również do 30 godzin pracy, zgodnie z art. 46 ustawy, z których 6 odlicza się na zajęcia duszpasterskie.

Miesięczną kwotę za godzinę nauki tygodniowo, udzielaną ponad normę, przewidzianą w art. 46 ustawy, otrzymuje się, dzieląc kwotę odpowiadającą 225 mnożnym przez 10. Wynagrodzenie to płatne jest w miarę możliwości zgóry, zwłaszcza, jeśli zajęcie w godzinach nadliczbowych da się przewidzieć na dłuższy przeciąg czasu naprzód. Wymierza się je na podstawie rozkładu godzin, zatwierdzonego przez Inspektora szkolnego; jeden egzemplarz tego rozkładu winien być przechowany w aktach Inspektoratu. Wynagrodzenie to nie przysługuje w czasie feryj letnich, ani w czasie urlopu, trwającego dłużej niż miesiąc.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(—) *St. Grabski.*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Kronika miejscowa.

Siedlce.

Najprzewielebniejszy ks. Biskup Sufragan po przerwie, w której, z powodu choroby, nie mógł celebrować nabożeństw w czasie ubiegłych świąt Bożego Narodzenia, dopiero w dn. 15 stycznia r. b. odprawił Mszę św. za duszę ś. p. ks. Kazimierza Lutosławskiego w kościele św. Stanisława w Siedlcach, a w dn. 19 lutego, w dniu imienin naszego Najdostojniejszego Arcypasterza odprawił Mszę św. w kaplicy Liceum biskupiego w Siedlcach, w asystencji ks. infułata dr. K. Dębińskiego, dyrektora Liceum i ks. Władysława Pogonowskiego, prokuratora tegoż Liceum. Po Mszy św., podczas której wszyscy uczniowie przyjęli Komunię św., Najdostojniejszy Celebrans przemówił serdecznie do obecnych, poczem pomodlił się wspólnie na intencję J. E. Ks. Biskupa — Solenizanta. W rocznicę powstania listopadowego J. E. Ks. Biskup Sufragan odprawił Mszę św. w kościele garnizonowym i wygłosił naukę.

Janów.

W dn. 1 lutego r. b. ks. Biskup dr. Cz. Sokołowski udał się do Janowa i tu w katedrze w dn. 2 lutego, poświęcił gromnice, odprawił sumę, w czasie której wygłosił kazanie, a popołudniu w kaplicy Seminarjnej wypowiedział konferencję do alumnów.

Dn. 3 lutego r. b. w tejże katedrze w asystencji ks. msgra J. Grabowskiego, wicerektora Seminarjum, udzielił święceń diakańskich Józefowi Andrzejukowi i Antoniemu Łapajowi, subdiakonom, alumnom naszego Seminarjum.

W d. 6 lutego r. b., jako w rocznicę elekcji Ojca św. Piusa XI, ks. Biskup Sufragan odprawił uroczystą Mszę św. i modlitwy,

Ze Związku Misyjnego Kleru diecezji Podlaskiej.

W dalszym ciągu złożyli składkę członkowską WJXX: Krasuski Bolesław, Hordiewicz Franciszek, Rudnicki Jan, Jaroszewicz Czesław, Frąckiewicz Aleksander, Idźkowski Jan, Osiński Tadeusz, Czech Władysław, Zaorski Ludwik, Leszczyński Karol, Łaski Jan, Ławicki Stanisław, Poboży Antoni, Latuszek Onufry, Izdebski Bolesław, Kamień-

ski Wiktor, Kępiński Stanisław, Kwiatkowski Kazimierz, Pacewski Antoni, Maknia Józef, Siemaszko Zygmunt, Ciemniwski Henryk, Gozdalski Józef, Włodkowski Bolesław, Koskowski Ignacy, Kowalski Stanisław, Suracki Antoni, Smoleński Józef, Bujalski Józef, Winer Władysław, Łukaszewski Franciszek, Szklarski Andrzej, Kobyliński Józef, Dziega Franciszek, Nowek Stanisław, Grzybowski Konstanty, Bloch Józef, Bożyk Dominik, Ostoyski Feliks, Zalski Aleksander.

Fratres! bis dat, qui cito dat!

Poleca się modłom współbraci zmarły członek Związku, ś. p. X. Jarosław Rejowicz, profesor Seminarjum Podlaskiego.

Dyrektor Związku Ks. dr. Karol Dębiński.

Z Towarzystwa Misyjnego.

Do 2-go marca b. r. złożyły na Misje, następujące Koła parafjalne:	
Parczew	40.000.000 m. p.
Radzyń	19.500.000 "
Kock	15.000.000 "
Siedlce N. M. P.	14.461.000 "
Wodynie	10.500.000 "
Liw	10.000.000 "
Zbuczyn	6.000.000 "
Alumni Seminarjum w Janowie	4.550.000 "
P. Dr profesor Jan A. Stach	4.500.000 "
Krzesk	4.000.000 "
Mordy	4.000.000 "
Węgrów	2.500.000 "
Janów	2.000.000 "
Grębków	2.000.000 "
Wołyń	1.000.000 "

Siedlce, dnia 3 marca 1924 r.

Ks. Jan Łaski
Skarbnik.

Kronika zamiejscowa.

Połączenie się z Kościołem duchownego prawosławnego.

Płock. „Przegląd katolicki“ w Nr. 9 z r. b. podał wiadomość, iż dnia 24 lutego r. b. J. E. Ks. Biskup diecezji Płockiej, w kościele katedralnym w Płocku, przyjął na łono Kościoła O. Grzegorza Bielobruckiego, duchownego prawosławnego, który od lipca r. z. pełnił w Płocku obowiązki proboszcza dla tamtejszej gminy prawosławnej. O. Grzegorz od dłuższego już czasu nosił się z myślą połączenia się z Kościołem. Twierdzi nadto, że konfratry jego duchowni na Podolu byli do tego aktu gotowi. Popsuło sprawę cofnięcie się wojsk polskich z pod Kijowa.

O. Grzegorz, stosownie do zastrzeżeń, poczynionych przez S. Kongregację dla spraw orientalnych, zostaje, jako kapłan katolicki, przy swym rycie. Nadto Kongregacja wyraźnie zastrzega, by zajął się pracą nad sprowadzeniem do jedności prawosławnych, którzy w tamtejszej diecezji się znajdują. Mając to na uwadze, J. E. Ks. Biskup Płocki polecił O. Grzegorzowi, by odprawiał nabożeństwa w kościele garnizonowym dla unitów, zwłaszcza wojskowych, którzy w Płocku przebywają, przy czem by i prawosławnym do kościoła tego wstęp był dozwolony.

NEKROLOGJA.

Ś. p. Ks. Jarosław Rejowicz.

Dnia 20 stycznia 1924 r. zmarł w Warszawie, ks. Jarosław Rejowicz, profesor naszego Seminarjum.

Urodzony 12 czerwca 1875 r. w Włocławku, do gimnazjum uczęszczał w Krakowie, filozofję i teologję ukończył u OO. Jezuitów, wyświęcony na kapłana 1900 r., jako członek Towarzystwa Jezusowego.

Przez kilkanaście lat pracował w duszpasterstwie w Krakowie. Zasłynął tam jako konferencjonista i misjonarz. Małego wzrostu, szczupły, wydobywał z siebie głos wszelkimi siłami, aby słowo boże jak najdalej się rozchodziło i trafiało do serc. W małym ciele—wielki Duch!

Pracował wśród młodzieży, będąc moderatorem Sodalicji w Krakowie. Tu wszelkimi sposobami — i przez wpływ na starsze społeczeństwo i przez bezpośrednią pracę nad młodzieżą — starał się dać jej z siebie jak najwięcej.

Pracował też na polu naukowym. Cały szereg artykułów treści historyczno-religijnych umieszczał w wydawnictwach OO. Jezuitów; wiele kwestji na czasie omówił w oddzielnych broszurach.

Przed pięciu laty sekularyzował się i przeniósł się do naszej diecezji. Był prefektem gimnazjum żeńskiego w Białej, a od półtora roku — profesorem Seminarjum naszego. Choć krótko z nami pracował, ale tak się zżył z diecezją, tak umiał poznać właściwości i potrzeby Podlasia, tak odgadł ducha męczenników podlaskich, że już z nami stanowił jedno.

Władza Diecezjalna obdarzała go pełnym zaufaniem. Pracował w organizacji prefektów, w komisji przedsynodalnej, a ostatnim dowodem zaufania było powołanie go do Seminarjum.

Pracował często ponad siły. Znane nam są jego wieczory, przeciągane długo po północy nad książką... A jeszcze w czasie choroby z Warszawy, na miesiąc przed śmiercią, pisał: „mam zamiar wrócić do Janowa, tam prowadzić kurację i podjąć wykłady, choć w głównych ich częściach“.

Przyjaciół młodzieży! należał do tych wychowawców, którzy cały swój cel widzą w młodzieży, a za najmilsze obowiązki uważają jej wychowanie. Ile razy obcował z młodzieżą, to był jednym z nich — pełen humoru, równego dowcipu, pogody ducha. Młodzież i tu w Seminarjum i w Białej młodzież gimnazjalna za Jego serce darzyła go miłością i zaufaniem. A on tego zaufania nigdy nie nadużył, — zawsze był ten sam: równy, pogodny duchem.

Obok głębokiej wiedzy i inteligencji, zawsze cichy, skromny, czasem — mało mówiący, ale te wszystkie przymioty i objawy Jego życia tworzyły miły charakter. Kto go raz poznał, z sympatją go wspominał.

Teraz odgadujemy, że całym sekretem Jego obcowania z ludźmi było to, że nie lubił o ludziach mówić źle. I wogóle nie lubił mówić o ludziach, wolał mówić o zasadach... Swoją osobą nie chciał nikogo zajmować: nigdy nie skarżył się na swoje troski czy cierpienia i nawet sam o nich nie chciał myśleć, bo zasadą jego było: nie myśleć o tych, którym jest lepiej od nas, ale o tych, którym gorzej!..

Najżyczliwszy dla każdego, najżyczliwiej każdemu radził, pocieszał, współczuł. Poza obowiązkami najchętniej pomagał braciom ka-

płanom w konfesjonale, na ambonie, w pracy społecznej. I wystarczyło, żeby się tylko dowiedział, że jego pomoc może się przydać, i już tam był!

Pogrzeb odbył się 24 stycznia w Warszawie. Na pogrzeb pojechało dwóch profesorów Seminarjum: ks. wicerektor msgr. J. Grabowski, ks. prof. A. Kresa i czterech alumnów. Przyjechał też ks. msgr L. Romanowski, dziekan bialski, przyjaciel zmarłego.

W przeddzień pogrzebu odbyła się eksportacja z lecznicy przy ul. Hożej do kaplicy „Przytuliska“ (Wilcza 7), gdzie przełożoną jest ciotka zmarłego, która razem z jego bratem zajęła się pogrzebem.

24 stycznia od rana przy zwłokach odprawiano ciche msze święte. Trumna spoczywała na katafalku, przybranym w wieńce, zieleń i żywe kwiaty. Nabożeństwo żałobne odprawił ks. wicerektor, w asyście alumnów podlaskich i warszawskich. Rzewne śpiewy żałobne wykonały siostry z Zgromadzenia ciotki zmarłego. Ks. A. Kresa w mowie żałobnej wyraził nasz żal z powodu śmierci profesora-kolegi: „za ciężko nam wyrazić współczucie rodzinie, bo to współczucie nam się należy, naszej Diecezji i naszemu Seminarjum“ W pogrzebie wzięli udział prefekci warszawscy, członkowie rodziny, grono znajomych, przyjaciół i personel lecznicy i „Przytuliska“.

Dnia 29 stycznia w katedrze Janowskiej odprawiliśmy uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę śp. ks. J. Rejowicza. Na nabożeństwo to przybyło grono parafjan Janowskich, szkoła powszechna, urzędy, znajomi i przyjaciele. Rektor Seminarjum odprawił egzekwie, mszę św. i kondukt, przy śpiewach żałobnych, wykonanych przez chór alumnów. Mowę żałobną wygłosił ks. A. Kresa.

Dowiadujemy się, że podobne uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. naszego profesora odbyło się w Białej.

Biała — to pierwsze stanowisko zmarłego na Podlasiu. Był tam przez parę lat koniecznym pulsem życia w gimnazjum, życia religijnego w mieście i w parafji i życia towarzyskiego. Cała Biała — to grono jego przyjaciół, którzy tę śmierć odczuli tak głęboko, jak i my w Seminarjum. A już największą sympatję i miłość mieli dla niego koledzy — profesorowie i młodzież gimnazjalna. Ci wszyscy ciągle robili starania u Władzy Diecezjalnej, żeby do Białej z powrotem zaznaczyła ich dawnego prefekta. Właśnie, ci wszyscy bialscy przyjaciele zmarłego urządzili w Białej nabożeństwo żałobne — ostatni wyraz uczucia dla dawnego prefekta,

Ks. Msgr L. Romanowski, dziekan, miał gorącą mowę żałobną. Mówił o tych samych cnotach, wszystkim nam znanych i o tym samym czystym charakterze zmarłego, który był prawdziwym — homo Dei. Mówił z żalem, bo inaczej o tej śmierci mówić nie można!...

Ks. A. Kresa.

BIBLIOGRAFJA.

Cieszyński N. ks. **Roczniki Katolickie za rok 1923.** Rok II Poznań 1924. Nakładem autora, czcionkami drukarni Dziennika Poznańskiego Tow. Akc. Skład główny u autora w Poznaniu, str. XXIII+644.

Na łamach „Wiadomości“ naszych w roku ubiegłym pisaliśmy o ciekawych i aktualnych „Rocznikach katolickich“ ks. Cieszyńskiego za r. 1922. Wyrażaliśmy życzenie, by zapowiedziany dalszy ciąg ukazał się jak najrychlej. Dzięki usilnym staraniom autora wyszedł obe-

nie tom II „Roczników“ za rok 1923. A tom to pokaźny co do objętości i bogaty w treść, dotyczący życia katolickiego w całym świecie.

Autor rozpoczyna od „Watykanu“, skąd też wytryska ze skały Piotrowej strumień życiodawczy dla świata. Przechodzi autor dalej w opowiadanie o „Kongresach katolickich“, odbytych w roku ubiegłym, omawia sprawy katolickie we Włoszech, Francji, Anglii, Irlandji, Holandji, Niemczech, Austrii, Hiszpanji, Czechosłowacji, Jugosławji, obszernie pisze o Rosji, daje sprawozdanie o małym, niestety, u nas znanych stosunkach kościelnych na Litwie; dwa rozdziały poświęca życiu katolickiemu w Ameryce i wiernie pisze o „Polsce“, (str. 421—620), poświęcając trzecią część dzieła sprawom katolickim w ojczyźnie.

Podziwiać należy obfitość zebranego materiału, przyczem autor nietylko opiera się na relacjach innych osób i dokumentach, lecz także na osobiście poznanych i sprawdzonych faktach.

Książka ta stanowi zajmującą lekturę i wprost niezbędną dla naszego duchowieństwa. Dostarcza bowiem wiadomości niezmiernie ważnych, do zrozumienia współczesnych wypadków, do krytycznego patrzenia na gazeciarskie wieści, do informowania wiernych o sprawach bieżących. To też powinna się znaleźć w ręku każdego kapłana i spocząć na jego biurku, jako podręczna informacja. Sąd ten opieramy na wyrażonem pragnieniu wielu naszych kapłanów, którzy po przeczytaniu Rocznika I (1922 r.), skwapliwie dopytują się o tom II-gi i o sposób nabycia. W tym celu dodajemy, że najlepiej sprowadzać dzieło wprost od autora za zaliczeniem pocztowem. (Poznań. Kościół św. Krzyża. Ks. N. Cieszyński, obecnie dzieło to jest na składzie w Sekretarjacie do spraw społecznych przy Kurji w Siedlcach).

B. S. P.

Białecki Jan ks. **Ewangelja a Socjalizm**. Kielce. Nakładem autora. Skład główny: Administracja „Przeglądu Homiletycznego“, 1923, str. 91—2 nieliczb.

Ks. Białecki poruszył wysoce dziś aktualny temat o stosunku, socjalizmu do Ewangelji, czyli nauki chrześcijańskiej. Po kolei (w 30 rozdziałach) omawia ten stosunek socjalizmu do artykułów wiary (rozd. 1—14), a następnie do przykazań Bożych (rozd. 15—30).

Doktrynę socjalistyczną czerpie z przeróżnych pism, wydawanych przez niemieckich koryfeuszów ruchu. Wykazuje diametralnie sprzeczne stanowisko socjalizmu do wiary i etyki chrześcijańskiej.

Szkoda tylko, że autor bardzo rzadko powołuje się na pisma naszych socjalistów, rodzimych, na stenogramy przemówień posłów P. P. S. w Sejmie, dałby nam wówczas prawdziwie cenny materiał do odczytów i nauk o tem, czem jest „polski“ socjalizm, tak obłudnie rozprawiający o swoich uczuciach, a nawet zasługach (!?) rzekomo patriotycznych.

Za pracę tego rodzaju bylibyśmy wdzięczni autorowi. Zwłaszcza, że bogate odczytanie w literaturze niemieckiej pozwoli ks. Białeckiemu na przeprowadzenie dowodu, iż rzekomo „polski“ socjalizm—to tylko powleczone pokostem patriotycznym „międzynarodówka“, która do czasu, dla bałamucenia opinji przywdziewa pozory „polskości“. B. L.

DZIAŁ SPOŁECZNY

Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej
diecezji Podlaskiej.

Adres: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

I. Sprawy ogólne.

1) Walne Zebranie Rad Związkowych. W dniu 23 stycznia br. odbyło się w Sekretarjacie Związku, Walne Zebranie Rad Związkowych, z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie, 2. Odczytanie protokołu z ostatniego zebrania, 3. Wybór zarządu, 4. Sprawozdanie Sekretarza Jeneralnego, 5. Zjazd Delegatów i Delegatesk, 6. Sprawa rozwoju Związku, 7. Przyjęcie nowych Stowarzyszeń, 8. Oświata w naszych Stowarzyszeniach, 9. Wnioski i wolne głosy, 10. Zakończenie.

Walnemu zebraniu przewodniczył J. E. Biskup Sufragan. W serdecznem przemówieniu powitał zebranych członków Rad Związkowych, zaznaczając, że praca społeczna w diecezji rozwija się powoli, ale dobrze. Po odczytaniu protokołu i dokonaniu wyboru zarządu, dał Sekr. Jen. sprawozdanie o stanie i rozwoju Stowarzyszeń. — Jako termin Zjazdu Delegatów i Delegatesk przyjęto naznaczony przez Związek dzień 22 maja, o czem jeszcze będzie mowa w osobnym okólniku. Przy punkcie 6 „Sprawa rozwoju Związku“, wywiązała się obszerna dyskusja. Wszyscy zebrani byli zdania, że należy jak najbardziej popierać rozwój Związku, by tenże jak najwięcej mógł rozszerzać akcję społeczną. Przy końcu dyskusji polecono Sekr. Jen. wystosować do JJ. WW. XX. Dziekanów okólnik z prośbą, by zebranemu na Kongregacji dekanalnej Duchowieństwu raczyli gorąco polecić potrzeby Związku. Okólnik został wysłany pod datą 16 lut. br.

Do Związku przyjęto następujące Stowarzyszenia: w Kodniu, w Rudnie, w Husince, w Lebedziewie, w Przesmykach. — W punkcie 8 „Oświata w naszych Stowarzyszeniach“ przedstawił Sekretarz Jen. potrzebę coraz większego szerzenia oświaty przez dobre książki i piśma; a ponieważ Stowarzyszenia nie posiadają odpowiednich funduszy na kupienie sobie książek, więc Sekretarjat pragnie im przyjść z pomocą przez urządzenie tak zw. „Biblioteki ruchomej“. W tym też celu postanowiono zwrócić się do całego Duchowieństwa diecezjalnego z gorącą prośbą o łaskawe przesyłanie do Związku przeczytanych już książek, czy to naukowych, czy z beletrystyki, by, mając je do dyspozycji, Sekretarjat mógł je wysyłać Stowarzyszeniom. — Okólnik do JJ. WW. XX. Dziekanów z dnia 16 lutego.

Na zakończenie podziękował J. E. ks. Biskup Sufragan członkom Rad Związkowych za łaskawe przybycie i gorące interesowanie się tak ważną placówką, jaką jest praca nad młodzieżą.

2. Mały Świątek, Młoda Polka, Przyjaciół Młodzieży. W swoim czasie rozesłał Związek do wszystkich Stowarzyszeń „Prospekty“ Małego Świątka i Młodej Polki, w związku z tem zwracamy się do wszystkich naszych Druhów i Druhen z prośbą, aby dla młodszego

rodzeństwa swego zaabonowali to piękne i tak kochane przez dźiatwę pisemko, jakim jest „Mały Światek“. Abonament miesięczny wynosi tylko 2 milj. mk. Zamawiać należy w Spółce Zjednoczenia, Poznań, Poczta 14-15, za pomocą załączonych blankietów.

Wszystkim Stowarzyszeniom przypominamy, aby, mimo podrozenia Młodej Polki i Przyjaciela Młodzieży, nie przestały abonować tych pism, będących organem naszych Stowarzyszeń i z których do-wiedzieć się możemy, co się dzieje w innych Stowarzyszeniach i jak mamy pracować u siebie. Również nie należy zapominać o pisemku dla Zarządów „Kierownik Stowarzyszeń“. Wszystkie te pisma, każde Stowarzyszenie zamawia sobie wprost w Spółce Zjednoczenia, Poznań, Poczta 14-15.

II. Sprawozdanie Sekretarza Jeneralnego.

W dniu 8 grudnia 1923 r. odwiedził Sekr. Jen. Stowarzyszenia w Koźuchówku. Młodzież tej parafji garnie się chętnie po oświatę, mimo trudności, jakie napotymano z braku lokalu, gdyż dom parafjalny był zajęty na szkołę. Lecz w ostatnim czasie trudność ta została zażegnana i dom ten został doprowadzony do właściwego celu, tak, że młodzież może się teraz swobodnie gromadzić. Po przemówieniu Sekr. Jen. odbył się śpiew chórowy, druchen deklamacje, które przyczyniły się do urozmaicenia zebrania. Wspólny śpiew „Roty“ „Hej do apelu“ zakończył zebranie.

Na 16 grudnia udał się Sekr. Jen. do Kłoczewa, celem odwiedzenia tamtejszej młodzieży. Stowarzyszenia przez członków zarządu zdawały obszerne sprawozdania z rocznej działalności, gdyż rok dopiero czasu, jak Stowarzyszenia w Kłoczewie zostały założone. Jednak ze sprawozdań i z tego co Sekr. Jen. na własne oczy widział, wynika że młodzież parafji Kłoczew nie próżnowała. Wielką to również zasługą miejscowego Ks. Prob. Kurkowskiego, który nie szczędzi trudu i poświęcenia, by młodzież swej parafji wyrobić na świątłych ludzi. Na miejscu znajduje się nowo zbudowany przez Ks. Prob. dom parafjalny, gdzie młodzież stale się gromadzi i urządza przedstawienia. Przemówienie Sekr. Jen. i wspólny śpiew „Boże coś Polskę“ zakończyły to, z podniosłym nastrojem odbyte, zebranie wizytacyjne.

17 stycznia r.b. przewodniczył Sekr. Jen. na Walnem zebraniu Stowarzyszeń w Siedlcach (Stara wieś). Sekr. Jen. przemawiał o obowiązkach zarządu, poczem przystąpiono do wyboru nowego zarządu na rok 1924. Na zakończenie odśpiewano wspólnie Rotę Charix'a.

19 stycznia pomógł Sekr. Jen. młodzieży w Grabianowie pod Siedlcami do założenia Stowarzyszeń. W Grabianowie zostały już co prawda w 1921 r. założone Stowarzyszenia, lecz, nie mając pomocy, nie mogły istnieć, gdyż młodzież sama nie mogła dać sobie rady, to też po krótkim czasie upadły. Lecz zachęcona pracą sąsiednich wiosek Młodzież z Grabianowa zapragnęła mieć u siebie także Stowarzyszenie i oto 19 stycznia licznie się zebrała, by powołać Stowarzyszenia do nowego życia. I odtąd zdaje się, że Stowarzyszenia w Grabianowie będą nietylko istniały, lecz coraz więcej się rozwijały.

Szcześć im Boże w nowej pracy!

24 stycznia wziął Sekr. Jen. udział w Walnem zebraniu Stowarzyszeń w Białkach pod Siedlcami. Stowarzyszenia w Białkach dobrze się rozwijają, czego było dowodem wspaniale urządzone Walne ze-

branie. Po przeprowadzeniu wyboru, a raczej uzupełnieniu zarządu, wygłosił Sekr. Jen. wykład na temat: „Rzut oka na pracę w roku ubiegłym i o pracy na przyszłość“. Przebieg zebrania był bardzo miły, to też młodzież na zakończenie z całej piersi zaśpiewała nasz hymn „Hej! do apelu stańmy wraz“.

30 stycznia przewodniczył Sekr. Jen. na zebraniu rodzicielskiem w Białkach. Po przemówieniu Sekr. Jen. rodzice, należące do Stowarzyszeń młodzieży, chcąc jej przyjść w pracy z pomocą, zapisali się na **Przyjaciół Młodzieży i do Zrzeszenia Patronatów**. W ten sposób na tej małej wiosce, praca nad młodzieżą coraz więcej będzie się rozwijała i rokuje jak najlepsze nadzieje na przyszłość.

Dnia 17 lutego odbył się w Grabianowie, staraniem Stowarzyszeń z Białk i Grabianowa, obchód na cześć Ojca św. Piusa XI. Na obchód złożyły się: przedstawienie, wykład, deklamacje i śpiewy chórowe.

Przedstawienie odegrały Stowarzyszenia z Białk p. t. „Carscy bohaterowie“ dramat z czasów powstania 1863 r. Amatorzy grali dobrze i z brawurą. Wykład wygłosił Ks. Sekr. Jen. na temat „Papież Pius XI a Polska“. Deklamację na cześć Papieża wypowiedziała przewodnicząca z Białk; a druhny i druhowie z Grabianowa wykonali kilka bardzo udatnych pieśni, pod batutą miejscowej nauczycielki pani A. Krotuskiej. Zaznaczyć również należy gorące przywiązanie tych Stowarzyszeń do Ojca św., czego dowodem było przystąpienie młodzieży tak żeńskiej jak męskiej do wspólnej Komunii św. na intencję Papieża.

III. Komunikaty Związku.

1) Związek stwierdza, że nie wszystkie jeszcze Stowarzyszenia wpłaciły składki Związkowej za rok 1923. Prosimy z tem nie zwlekać, lecz jak najprędzej nadesłać do Sekretarjatu Związku.

2) W poprzednim okólniku zwracał się Związek do Stowarzyszeń z prośbą, aby urządzono jakie przedstawienie, czy wieczorek na rzecz budowy pomnika ks. Brzóska. Dotychczas Związek niema wiadomości co Stowarzyszenia w tym względzie uczyniły. Prosimy nas o tem w najbliższym czasie poinformować.

3) Sądzymy, że we wszystkich Stowarzyszeniach urządzono w dniu 17 lutego Akademię na cześć Papieża Piusa XI, w myśl okólnika z dnia 15 stycznia b. r.; w okólniku zaznaczono, że czysty dochód z Wieczornicy przeznaczają się na „Fundację dla inwalidów wojennych im. Papieża Piusa XI“.

Związek dotychczas nie posiada wiadomości, ile Stowarzyszenia zebrały. Prosimy zatem o informacje i nadesłanie gotówki do Sekretarjatu Związku, byśmy ją mogli przekazać gdzie należy.

4) Niektóre Stowarzyszenia nie nadesłały jeszcze formularzy ze sprawozdaniem rocznem. Sądzymy, że wszędzie już odbyły się Walne zebrania, zatem czas najwyższy nadesłać sprawozdania. Osobnem pismem zwracał się już Związek do poszczególnych Stowarzyszeń, naznaczając termin do 1 marca. Termin już minął, a sprawozdań wszystkich jeszcze niema. Zwracamy się zatem z gorącą prośbą do Czcigodnych XX Patronów, aby raczyli łaskawie zainteresować się tą sprawą, by Związek w najbliższym czasie mógł otrzymać wspomniane sprawozdania.

5) W dniu 8 kwietnia r. b. odbędzie się kwartalne zebranie Rad Związkowych. Związek uprasza wszystkich Szanownych Członków o łaskawe przybycie. Porządek obrad będzie nadesłany w swoim czasie.

Ofiary nadesłane do Związku

16.6-1923 r.	Pan rejent Nowacki z Węgrowa	200.000
6.10 "	Ks. prob. Kłopotek z Ceranowa	500.000
16.11 "	Stowarzyszenia z Kłoczewa	1.990.000
19.11 "	Pan Ścibior-Marchocki z Krzeska	3.990.000
12.12 "	Ks. St. Kępiński z Łukowa	1.000.000
8.1 1924 r.	Ks. prob. E. Jabłoński z Krzeska	1.000.000
23.1 "	Pan rejent Nowacki z Węgrowa	20.000.000
23.1 "	Stowarz. Młodz. Męsk. z Węgrowa	5.000.000
23.1 "	Stowarz. Młodz. Żeńs. z Węgrowa	5000.000
15.2 "	Od ks. ks. dek. Łukowskiego	18.000.000
19.2 "	Ks. kan. K. Żebrowski z Żelechowa	5.000.000
19.2 "	Od ks. ks. dek. Kockiego	6.000.600
5.3 "	Od ks. ks. dek. Sterdyńskiego	12.600.000
	razem	78.380.000

Szanownym ofiarodawcom składa Związek na tem miejscu serdeczne „Bóg zapłać“.

Często się zdarza, że Stowarzyszenia nie wiedzą, gdzie zwracać się po książki do wykładów lub przedstawień teatralnych. Otóż zaznaczamy, że w Związku można nabyć wszystkie te przedmioty, jakie Stowarzyszeniom są potrzebne.

Podajemy spis książek, znajdujących się w Sekretarjacie Związku.

1) do przedstawień teatralnych:

Weszła Wigilja, jednoaktówka dla dzieci.

Na role męskie:

Orlęta, sztuka w 2 aktach
 Jakem Antol Pafnucy w 2 aktach
 Trafiał Marek na Marka w 1 akcie
 Do wyższych ja rzeczy urodzony (obrazek z życia św. St. Kostki.)
 Dwaj Bracia (obrazek z życia św. Stanisława Kostki)
 Dziedzictwo syna marnotrawnego, komedja w 5 aktach
 Wenancjusz, dramat religijny w 5 aktach
 Dziewiąty pawilon
 Żelazna maska

Na role żeńskie:

Doskonała kuchmistrzyni, krotochwila w 1 akcie
 Złoty strumień, fragment z życia
 Narodziny Pieśni
 Pasterka
 Ostatni raz i kamyk i róża
 Biuro stręczeń, krotochwila w 1 akcie
 Niebezpieczna sklepikarka, komedja w 1 akcie
 W opiece Marji
 Klub Jaroszek i kontrakt

Na role mieszane:

Pan Pegaziński, krotoczwila w 2 aktach
 Pan Chciwski
 Jasełka Polskie
 Bez ten święty opłatek, sztuka w 3 aktach
 Brzytwa swatem, jednoaktówka
 O Ziemię, obrazek ludowy w 1 akcie
 Prządka pod krzyżem, Baśń ludowa w 3 aktach
 Monologi

Broszury organizacyjne:

Jak przemawiać w Stowarzyszeniach?
 Jak zakładać Stowarzyszenia?
 Jak przygotowywać młodzież do słuchania wykładów?
 Jak prowadzić zebrania?

Zabawy:

Wskazówki ogólne o grach pokojowych.
 Prawidła gier ruchowych.
 Warcaby, Tamburino, Laska forteczna, Lis, Palant polski, Młynek, Halma, Wilczek, Piłka procna, Pięstówka.

Wykłady, Odczyty i pogadanki:

Wykłady dla młodzieży, ks. Cieplucha.
 Czego Polsce potrzeba.
 Państwo współczesne.
 Pogadanki przyrodnicze i krajoznawcze.
 Pogadanki krajoznawcze.
 Alkohol i jego skutki.
 Przemysł ludowy, jego znaczenie i organizacja.

Ćwiczenia fizyczne:

Lekka atletyka.
 Ćwiczenia i zawody
 Ćwiczenia fizyczne i inne.

Wielebnym Konfratom polecamy znajdujące się w Związku „Roczniki Katolickie“ Ks. N. Cieszyńskiego, z Poznania. Również polecamy 15 minutowe kazania p. t. Miecz Ducha i przemówienia okolicznościowe, religijne i patriotyczne, p. t. „Lud, jako lew się podniesie“ tegoż autora.

Po wszystkie te rzeczy prosimy zwracać się do Sekretarjatu Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, Siedlce, Kurja diecezjalna.

Siedlce, dnia 4 marca 1924 r.

Ks. St. Ławicki
 Sekretarz Jeneralny.

Cena niniejszego zeszytu wynosi milion pięćset tys. marek.

Drukarnia Wydziału Powiatowego przy Sejmiku Powiatowym w Łukowie, pod kier. W. Piotrowskiego.